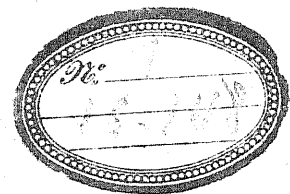

11 070 4

6

Stamp with fields: No. 11-070, A, 013, 142

2 400 40 Safa MADE IN SPAIN

Mesa Bedoy

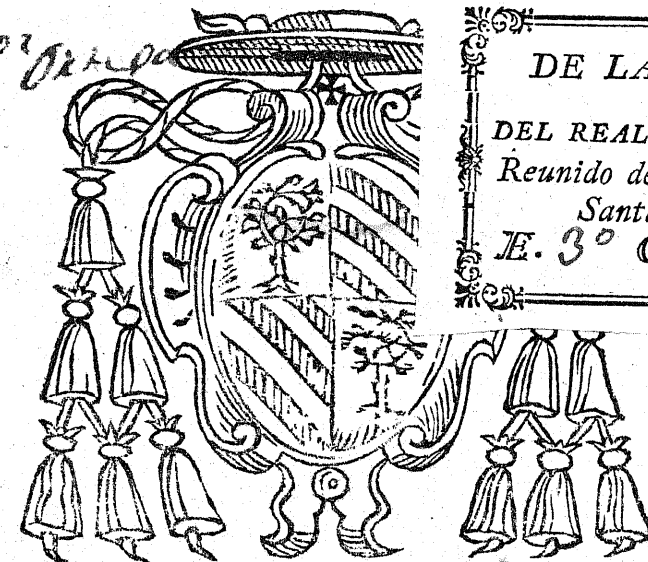
R. 4598

OCTAVIANI
VVLPPELLI

A SANCTO ANGELO
METAVRENSE
DE LIBERTATE ECCLESIASTICA
LIBELLVS,

AD ILLUSTRISSIMUM, AC REVEREN. D.
D. IOSEPHVM FERRERIVM ARCHIEPI-
scopum Colossē. & Coadiutorem in
Archiepiscopatu Urbini.

Del. 22 Oct 1795

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. 3º C. 65 N. 16.

VRBINI Apud Bartholomæum, & Simonem Ragusios fratres.
M. D. LXXXV.
EX SUPERIORVM PERMISSV.

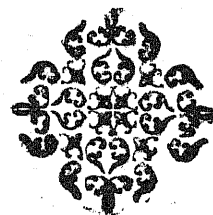

DE LIBERTATE ECCLESIASTICA.

Liber eo, inuidiam ridens: me templa tuentur,
Sacra, Sacerdotes, queis data iura fero.

Christophori Curiatij Burgensis in libellum De Libera-
tate ecclesiastica D. Octauiani Vulpelli I. V. D.
ad Lectorem Octasticum.

Doctrina eximium Vulpellum, nomine clarum,
Cuiq; patet docti, quod cecinere sopheri.
Vicinos quàmuis quater impleuisse decembres
Noscas, & studio seruit amica manus.
Libertas sacra vt sit defendenda, relinquit,
Doctrina varia percipienda tibi:
Palladis hic artes, hic annos Nestoris egit,
Gratus erit fama, gratus & ingenio.

ILLVSTRISSIMO
AC REVERENDISSIMO D.

D. IOSEPHO FERRERIO ARCHIEPISCOPO
Colossen. & Coadiutori in Archiepiscopatu
Vrbinateñ. D. suo Colendissimo.

VM Libellum De Libertate ecclesiastica me-
is formis exprimere, necnon in lucem da-
re animus esset, ideoq; diù de patrono, ac
defensore cogitassem, cuius tutelę, & me,
& ipsum committere possem; nemo mihi
Amplissime Pręsul te vno dignior, aut apti-
or se obtulit; dignior non inquam solum ob tot tantaq;
nature, & fortunę bona, quibus cumulatę abundas, sed po-
tius ob maximas preclarissimasq; animi tui virtutes, quibus
homines allekti, nedum ad tui amorem, ac obseruantiam
mouentur, sed penę dixerim coguntur; aptior postea ob
autoritatem, quam non solum modò retines, at in dies ma-
gis atq; magis adepturus es; quapropter, meo iudicio, ne-
mini Librum de Libertate ecclesiastica differentem dedica-
re par fuit, quàm tibi Ecclesię meritissimo, ac primario
Antistiti; Reliquum est, vt te orem, ne voluminis paruitas
tuam gratiam remoretur, aut minuat, quia mole quidem
est paruus, sed quoad ea, quę continet, grandiora volumi-
na superat; nanq; si materiam spectes, inuenies grauem, si
ordinem, aptis, & accõmodatis locis videbis omnia bene
† 2 disposi-

disposita: si locutionem, non barbaram, nec spinosam, ut
eam, qua Iurisperitorum vulgus utitur, reperies: sed verè
latinam, puram, luminibusq; ingenij vndequa; referram,
& talem, ut vno verbo dicam, in qua lector etiam moro-
sus nil amplius desiderare possit: talia enim sunt omnia hu-
ius Auctoris opera. Accipe igitur hilari vultu hoc meæ in
te obseruantia; pignus, qualecunq; sit, animo reputans tuo,
quod qui dat, quod habet, omnia dat, meq; in eorum nu-
mero reponere, qui te summopere colunt, obseruant, & véné-
rantur. Vale. Datum Urbini die 29. Iulij 1595.

Illustris. ac Reuerendis. D. Tuæ.

Seruus deditissimus

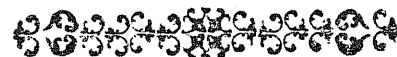
Bartholomæus Ragusinus impressor Urbina.

OCTAVIANI VVLPELLI IVRECONSULTI

A SANCTO ANGELO METAVRENSE

LIBELLVS

De Libertate ecclesiastica.

AD LECTOREM.

N tibi, candide Lector, lucubra-
tiones, quas de Libertate ecclesia-
stica superioribus mensibus, dum
Serenissimus Franciscus Maria Fe-
retrius, Urbini Dux VI. in Oppi-
do Durantis moram traheret; suc-
cessiuè horis extra Auditorium,
& bibliothecam meam edidi:
quas Serenissimo Domino meo,
ut aliàs, dicere non sum ausus; tum quia id munusculum
tanto Principe dignum non cognoui; tum quia Zoilorum
obtrectiones, & Sycophantæ morsus pilifacio, paratus
æquè, boniq; consulere, quicquid aduersus scripta mea
sanioris iudicij viri dixerint: ita ut sub clypeo auctori-
tis Serenitatis Sux, vel ad umbram Feretræ Quercus,
tanquam ad sacram anchoram, modò confugere non sit
necessum. Vale igitur: & siquid ex eis utilitatis perce-
peris

peris, id totum Deo tribuas: cum omnis idoneitas nostra ex Deo sit (ut Paulus ait) errores autem omnes (si qui sint) mihi adscribas: doctiorum etenim correctioni, & praesertim Sanctae Matris Ecclesiae me, ac lucubrationes meas lubentissime subijcio.

Datum Pisauri 13. Decembris. M. D. LXXXVIII.

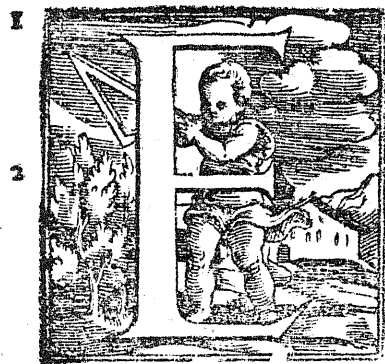
DE LIBERTATE ECCLESIASTICA. I

SVMMAE RERVM PRIMAE PARTIS.

- E**DERICVS 2. Imperator praecepit, ecclesiasticam libertatem servari. nu. 1.
 Poena eccles. libertatem ledentis. nu. 2.
 Libertas eccles. quid sit. nu. 3.
 Ecclesia libertas quomodo ledatur. n. 4.
 Decimas, vel eleemosynas dari vetans eccles. libert. offendit. nu. 5.
 Statutum, quod occidens clericum, pecuniariter puniatur, est contra libert. eccles. nu. 6.
 Statutum prohibens laicis cum clericis contrahere, est contra libert. eccles. n. 7.
 Statutum, quo funeribus pompa imminuitur, an valeat. nu. 8.
 Statutum, quod in Missis novellis extra modum non donetur, an sit adversus ecclesiasticam libertatem. nu. 9.
 Funerum impensas olim faciebat Ecclesia Constantinopolitana. nu. 10.
 Testator an mandare possit, eius corpus cum alacritate tumulari. nu. 11.
 Thracae populi funeribus gaudent. n. 12.
 Testatoris dispositio adversus bonos mores an servanda. nu. 13.
 Laici clericos ad seculare iudicium trahentes, an eccles. libert. ledant. n. 14.
 Clerici, etiam ex Episcopi consensu, laicorum foro se subijcere non possunt. nu. 15.
 Papa an mandare possit, ut Clerici coram laico conveniantur. nu. 16.
 Clerici ad unam causam tantum Principis secularis delegari fieri possunt. nu. 17.
 Clerici a Principum consiliis esse possunt. nu. 18.
 Clericus, Iudicis secularis forum non declinans, quomodo puniatur. nu. 19.
 Actor laicus, ad iudicium seculare clericum trahens, cadit a iure suo. nu. 20.
 Dignitatis clericorum habenda ratio. n. 21.
 Principes, qui apostolicas litteras absque eorum licentia praesentari vetant, an libert. eccles. ledant. nu. 22.
 Edictum, quo prohibentur laici armorum congregationes in Ecclesiis facere, an valeat. nu. 23.
 Constitutio Ducalis super matrimoniis clandestinis an valeat. nu. 24.
 Qui clericos ad resignanda beneficia compellunt, eccles. libert. offendunt. n. 25.
 Confugientes ad Eccles. qui extrahunt, quando libert. eccles. ledant. n. 26.
 Homicidium ex proposito perpetrans an in Ecclesia sit tutus. nu. 27.
 Delinquens sub spe immunitatis Ecclesiae, an in Ecclesia capi possit. nu. 28.
 Ecclesia facinorosos homines recipiens, an immunitatis privilegium perdat. num. 29.
 Laicus, qui ex Ecclesia extrahi non potest, an armis vetus spoliari possit. num. 30.
 Casus, in quibus ecclesiastica libertas legi non potest. nu. 31.

PARS PRIMA.

LIBERTAS ecclesiastica inuiolatè, & ad vnguem seruanda est, vt etiam Federicus 2. imperatoria corona ab Honorio insignitus, præcepit in Auth. Cassa, & irrita. C. de sa. san. Eccles. mille Marcharum auri multa, infamiz, & iurisdictionis priuationis pena, vt ex autographo imperatoris videre est, & in constitutione propè si. coll. 10. Quod postmodum iure pontificio ad excommunicationis nexum extensum est, c. Nouerint. de

senten. excomm. Idq; singulis annis à Rom. Pontifice proclamatur, vt ex Bulla In cœna Domini fusius constat.

Sed operæpretium est scire, quid sit ecclesiastica libertas.

Quando, & ex quibus lædi dicatur: ne quis sacrorû canonû censuris, & excommunicationis laqueo temerè innodari contingat.

3 In vniuersum igitur dici solet, Ecclesiæ libertatem esse immunitatem, seu priuilegium, quo fruitur Ecclesia, glos. c. Cum deuotissimam. 12. Q. 2. seu securitatem Ecclesiæ, & consequentur eius sacerdotum, vt ait Archid. ibi, & Hosti. in summa: vel teste Aegid. Bellem. super glos. nu. 5. est immunitas, vel securitas Ecclesiæ, quasi extra munera secularia, vel exactiones, ac vexationes, quibus priuatæ personæ fatigari solent.

4 Quæ tûc lædi dicitur, cû statuta eduntur, quibus quicquam sit aduersus priuilegia iure diuino Ecclesijs concessa, vel à Pontificibus, Impp. ue indulta, vel cum quid ecclesiasticis prohibetur, quod diuino, vel humano iure vetitum non reperitur, prout Innoc. Abb. 10. ab Imo. & cæteri communi calculo sensere, d. c. Nouerint. quod & probat Sum: Tabie. excom. casu 20. nu. 1. Idemq. visum est, si priuilegia non speciali, sed communi iure competant, & ab ecclesijs, & ecclesiasticis personis auferantur, c. Quæ in Ecclesiarum. vbi Bal. de constit. Sali. Fulg. Alci. d. Auth. Cassa. Signor. conf. 21. Curt. sen. 27. Natt. conf. 280. lib. 2. & Thom. Doccius conf. 6.

5 Hinc est, quòd statuere, vt Ecclesiæ, vel ecclesiasticis personis eleemosynæ, vel decimæ non dentur, sit aduersus ecclesiasticam liber-

libertatem, c. Reuertimi. 6. Q. 1. c. Decimas: 17. Q. 7. Sum. Tabie. d. casu 20. Nauar. in Enchirid. de excomm. nulli reseruata. c. 27. hoc enim est contra priuilegium vniuersalis Ecclesiæ ab Impp. concessum, vt quilibet ecclesiæ, & ecclesiasticis personis elargiri possit, l. 1. l. illud. l. fin. C. de sa. san. Eccles.

6 Sicut statuere, quòd occidens clericum pecuniaria pœna puniatur, cùm Quiritum iure homicida vltimo supplicio damnetur. Thom. d. conf. in princ. Summa Tab. supra.

7 Vel si prohiberentur laici cum clericis contrahere, c. si. de imm. eccles. li. 6. Bart. Sali. d. Auth. Cassa.

8 Hinc quæri solet, an valeat statutum laicorum, quo funebris pompa imminuatur, clericorum, vel cœreorum numerus restringatur, & quòd consanguinei lugubribus vestibus non induantur, & similia: & licet pleriq; controueriant; ea certior videtur sententia, quòd laicis statuere permittitur: ne in funeribus immoderati sumptus in cœra, & in reliquis, quæ ad pompam pertinent; fiant, ne in primis missis, quas Nouellas vocant, extra modum offeratur, interpretando c. si. de reb. Eccle. non alien. de ijs, quæ diriguntur ad Eccles. vel quæ ad diuinum cultum pertinent: quia eiusmodi pompæ magis sunt, vt aiunt, viuorum solatia, quàm mortuorum suffragia, vt habetur in August. lib. De cura pro mortuis. c. 2. & 18. vtque post diuum Thomam 4. distinc. 45. Q. 2. & Galet. casu 31. probauere Abb. d. c. si. ex illo tex. De reb. Eccle. non alien. & conf. 26. lib. 1. c. Ecclesiæ sanctæ Mariæ. nu. 6. distinguendo, vt supra. Felin. nu. 122. Dec. 63. de constit. Tabie. d. casu 20. licet dubia videatur. & nouissimè Nauar. supra dubitationibus Tabi. respondens, & præsertim quòd quàmuis ex hoc Eccles. & ecclesiastici minus lucrentur: tamen eiusmodi factû suaptè natura nò eo refertur, sed per accidens, quod non consideratur, arg. l. si quis nec causam. ff. si cert. perat.

nota in 550 sum. h. Nota de au. & inf. n. 10. m.

nota Sic pro declar. tione. l. si. ut. 5. lib. 5. noue. recop. ubi li. mittat impensa. funebris

Et m. c. animæ defus. doq. 13. 9. 21

9 In ciuitate Constantinopolitana olim funerum sumptus Ecclesia faciebat: cui ob id oneris Costantin. & Anastas. Impp. mille, & centum officinas donauerunt, vt ex eorum reditu funerum sumptus faceret, & feretra suppeditaret; Vespillonibus, & lecticarijs mercedes solueret; ijs nempe, qui mortuos efferunt, & sepeliunt, vt habetur in Nouel. 43. de offi. Eccles. Constantinop. & 59. vbi Iacob. Cuiacius. De sumpt. fun.

10 An autem aduersus eccles. liber. fecisse dicatur testator, qui eulogio cavit, eius corpus cum sonis, & alacritate tumulari: quod Thraces obseruant.

- 12 Qui vitæ ærumnas desunt, & funera plaudunt: Idemq. Emnium poetam fecisse tradunt: sitq; eiusmodi dispositio seruanda: et cum naturali ecclesiæ facultati circares, vel personas nil detrahatur, libertas lædi non videtur, ex his, quæ congerit Minadous in repet. constitut. Regni incip. In aliquibus. nu. 13. cum seqq. Quod & fecisse refert Alci. in l. nemo potest. ver. Nec leges. ff. de leg. 3. Michaelē Termunciuem Mediolanensem, qui aureum vnicuiq; legauit, a quo elegati epigrammate laudatus, vel vituperatus fuisset: & post hinc inde congesta pro dispositionis validitate sensisse videtur.
- Dum Placentiæ Gubernatoris munus gererem, coram me quæstionis fuit, an subsisteret dispositio à Comite Alberto Rubro facta, qua cavit, singulis annis sericeum brauium scutorum quinquaginta velociori cursu valenti tradi, & ex ijs valere respondi. Memini Suasæ olim ciuitatis mediterraneæ Senonum, nunc sub ditione Illustrissimi Marchionis à Robore Ducatus Urbini, quamplures marmoreas inscriptiones reperijisse: & præsertim cuiusdam Iulij Tertij, qui singulis annis die mortis eius prandium vniuerso populo exhiberi mandauit: ea enim legata, quæ nil turpidinis continent, aut aduersus pietatem, & christiana dogmata non tendunt, dubio procul valere arbitror.
- 13 In principali tamen quæstione nostra, quamuis tutò dici possit, ecclesiasticæ libertati nullum fieri præiudicium; testatoris voluntatem, ceterò, contra bonos mores, & christianam consuetudinem seruandam non putarim.
- 14 Aduersus eandem libertatem quoq; laici ire videntur, qui in eorum iurisdictionem clericos trahere audent, c. Nullus iudicium. c. sacerdotibus. 11. q. 1. sicut nec testator clerico hæredi mandare potest, vt laicali iurisdictioni se submittere debeat, Rip. Bolognet. d. l. Nemo potest. nu. 66. Sum. Tabie. d. casu 20. in princ. Alciat. d. Auth. Cassa. ver. Libertates.
- 15 Qui, etiam volentes, & de consensu Episcopi laicorum iudicio se submittere non possunt, c. si. de fo. compet. Bal. l. 1. C. de iudicta viduit. tollen. Hosti. in sum. de iudi. §. quæ sit materia.
- 16 Quod nec quidem Papa mandare posse, auderūt aliqui, vt Gramm. decis. 61. nu. 10. quibus me minime subscribo, cum Papa civiles, criminales, & spirituales causas laico delegare possit, et etiam Episcopus, spiritualibus exceptis, quando clerici idonei non reperiuntur ex ijs, quæ docent Henri. Boic. in c. At si clerici. de iudi. Card. Zab. in repet. c. Perpendimus. de senten. excomm.

- comm. & pleno cornu Aufrer. Clem. 1. col. 46. de offi. ordin. in repet. Bero. in c. dilecti filij. nu. 36. de arbit. etiam cum facultate excommunicandi, Dec. c. 2. nu. 10. de iud. Rol. conf. 23. nu. 18. li. 1.
- 17 Nec mirum, quia etiam clerici quandoq; ex causa, & euentu possunt secularibus negotijs se immiscere, vt ex. lo. à Turri Cremata in c. si quidem. 11. q. 1. & ad vnam causam tantum fieri delegati Principis secularis, Abb. c. sed nec. & c. clericis. Ne cler. vel mon. eiusq; Consiliarij, dummodo in casu, vbi pœna sanguinis infligitur, non consulant, Abb. supra. nu. 9. & fusius Alex. Raudensis trac. de Analogis. c. 39. nu. 40. doctor etiam, atq; etiam laudandus.
- Sicut erat olim à consilijs Serenissimi Ducis Urbini Camillus Perutius: qui tot annis fuit à secretis Illustrissimorum Card. Urbini, & Estensis: cuius prudentiæ, & integritati Dux plurimum confidebat.
- 19 Illud præterire non possum, quòd clericus, iudicis secularis forum non declinans, tanquam canonis transgressor venit iudicis arbitrio puniendus, Bal. d. l. 1. C. de iudict. viduitate toll. prope si. Aufrer. d. clem. 1. 3. quæstio. col. 41.
- 20 Sicut & actor in seculari iudicium Clericus trahens à iure suo cadit, Auth. Statuimus. C. de epif. & Cler. Bar. l. ex quacunq; 2. lect. nu. 2. ff. si quis in ius voc. non ierit. quod fusius habetur in Nouel. Frider. Imp. de statut. contra liber. ecclesiæ. §. item statuimus. coll. 10. constit. si. etiam si ipse quoq; sit clericus: & dabitur conuento, Rol. conf. 24. nu. 14. li. 1.
- 21 Nec durum videatur, quia habenda est ratio dignitatis eorum, quibus dictum est, Vos Di estis. Exo. 22. & illud, quod vulgò circumfertur, quòd sacerdos quilibet est maior Rege, arg. l. nemo clericus, vel miles. C. de sum. Trinit. & si. cath. clericalis enim ordo dignitas est, & honor, c. deniq; vbi glos. 4. dist. Tiraquell. De nobil. c. 9. quod & ipse prebo cum Alci. ibi, Nouerint autem sacerdotalem dignitatem in animi candore, & sacramentorum ministerio consistere; non vt ament primos accubitus in cenis, & priores cathedras in sinagogis contra euangelicum textum Mat. 23. Mar. 12. sic .n. declarat Alci. d. l. nemo clericus. & Io. Quartinus. De iudi. vers. Talem.
- 22 Eandem quoq; libertatem ledere dicuntur seculares Principes, qui apostolicas litteras absq. eorum licentia, ad ecclesiasticum forum pertinentes, exhiberi vetant, vt ex Bonifacio 8. in c. Quæ. vbi

in c. clem. 1. ad iudicium ecclesiæ quæ pœna plectat

et hoc de pœna ad mandam exhiberi

- vbi Io. And. & ceteri scrib. de immun. Ecclesi. l. 6. & ex Bulla In cœna Domini, vbi Nauar. nu. 68. & de excomm. nemini refer. nu. 129. in Enchir. Castren. conf. 84. incip. Præfens dubium Tabie. super casu. 20. col. pen.
- 23 Quod si prohibeantur laici armatorum congregationes facere, & in Ecclesiarum possessionem se intrudere ob vitanda scandala, & ne venientibus cum litteris apostolicis vis fiat, idq; in Principum constitutionibus declaretur, prout in Ditione Vrbinensi, laudandos potius Principes, quam damnandos arbitror, prout simile statutum probat Ange. conf. 23.
- 24 Sicut in constitutione super matrimonio clandestino post Pontificiam facta ad maiorem edicti Pontificis obseruantiam, superaddendo penas seculares, quæ nulla habita cognitione super matrimonij validitate, non videtur statuta contra ius superioris, sed pro eo, eiusq; reuerentia, præsertim cum de ipsa specificam mentionem faciat ex ijs, quæ scribunt Feli. c. Super his. fall. 9. De maior. & obed. Dec. conf. 138. Ay. 3 14. Couar. 4. decretal. c. 6. nu. 18. Menoch. de arbit. iud. casu 298. Cur. sen. tract. De consuet. nu. 455. Claud. Bertaz. in addit. ad conf. Paris. conf. 85. nu. 8. eademq; constitutio est Mediolani in nouis constit. Rub. De pœnis.
- 25 Idemq; dicendum est in his, qui directè, vel indirectè clericos ad resignandas eorum Ecclesias compellunt, vt ex concilio Vniuersali respondit Clemens 5. vbi Io. An. & Bonif. Vital. in Clem. Multorum. De pœnis.
- 26 Sic ea aduersus eccles. libert. agere dicuntur laici satellites, qui ad Ecclesias confugientes extrahunt, c. Inter alia. c. si. de immun. Eccles. exceptis casibus permisis, super quibus adhuc altercantur maiores nostri, vt ex ijs, quæ scribunt in d. c. inter alia. videre est, & nouissimè ex responso Deciani 80. li. 3. & ijs, quæ docent Illustrissimus, & Reuerendissimus Card. Alba. trac. De immun. Eccles. Io. de Vischis d. c. Diffiniuit & Remig. de bon. eo. tit. post Alex. conf. 145. li. 6. aduersus quem moder. Parisiensi. immoderatè nimis differuerunt.
- 27 Illud nõ præteribo, in quo crebrior videtur scribentium schola, & cõmunis obseruatiã, quod ex proposito homicidium perpetrans, vel sub spe immunitatis delinquens, (quod satis liquere videtur, si propè Ecclesiam quis studiose delinquat, & statim ad Ecclesiam fugiat) dubio procul extrahi potest, glos. in §. Sed neq; quam probant Iac. Belui. & Bar. in Auth. de mand. Princ. Azo. Sali. l. 2. C.

2. C. de ijs, qui ad Ecclesiam, confug. Io. ab Ana. c. 1. De homic. Ancha. d. c. inter alia. Io. Fab. §. si. Institut. de his, qui sunt sui, vel alien. in. & de eo, qui sub spe immunitatis deliquit, Abb. c. 1. de immun. Eccles. Card. Alba. Remig. fallen. 25. eo tit. Iodoc. Brugen. in enchy. c. 106. Boc. decis. 109. Marc. decis. Delphi. 120. Papien. de inquis. nu. 31. Henric. Boic. c. Eccles. De immun. Eccles. Rebuf. l. 2. De immun. art. 1. glos. 1. nu. 20. Siluest. in Sum. ver. Immunitas. 3. Did. Variar. resol. c. 20. Alci. Parer. li. 7. c. 6. & De præsump. reg. 3. præf. 35. Plaz. in proditoriè occidente, c. 20. & in necante ex insidijs Mill. praxi. crim. fol. 31. no. 19. Et quod reus ijs casibus à Iudice laico extrahi possit, Did. Reb. Plaz. supra, & Clar. §. si. Q. 31. dicens sic Mediolani, & Cremonæ seruatum fuisse prout, ego pluries in Ditione Vrbinensi seruauit, & seruari vidi ex ijs, quæ dixi supra, & alijs in responso meo 128. incip. Quod Odoardus hispanus.
- 29 Nec mirũ, quia statim, quod Ecclesia eiusmodi facinorosos homines recipit, sibi quoad priuilegium in tali casu præiudicat, si vera est Sali. sententia in l. Ex indulgentia. C. De senten. pas. nu. 4. Quod absq; ratione non dicitur: quia Ecclesia est de territorio loci, in quo sita est: & ideo laicus ibi delinquens à seculari Iudice punitur, Bal. Castren. C. de epif. & cler. licet quoad sacrilegium, cuius crimen mixtum est, ab utroq; damnari possit, seruato præuentionis, ordine vt sic respondit Rol. conf. 24. li. 1. Ego, dum eram Gubernurator Piacentiæ, posui satellitum custodiam iuxta Ecclesiam, & inde ob reuerentiam, quæ Ecclesiæ debetur, Episcopum requisitum: qui lubenti animo perquirendi licentiam satellibus concessit, & reum in manibus secularis Curie tradi iussit: qui ex insidijs hominem occiderat; & laqueo suspensus est. Quod est conforme opinioni Sali. in d. l. Præfenti. C. de ijs, qui ad Ecclesiam confug. & in Auth. Si quis. vbi etiam Ang. C. De adult. ac Aret. De malef. ver. In scalis sancti Petronij: quæ non displicet Remigio supra Q. 1. licet tandem dicat receptiorem esse sententiam, quod in casibus exceptis cõfugiens, etiam absq; episcopi licentia, extrahi possit: eamq; etiam in praxi seruari: quam probauere Ferrat. in forma inquisitionis, Igneus l. 1. Ad Syllan. Card. Clem. 5. de offi. ordi. Gui. Pa. decis. delph. 121.
- 30 Illud præterire nõ possum, quod etiam in casibus, in quibus Iudex laicus fugientem ad Ecclesiam extrahere non potest: ipsum tamen armis vetitis spoliare potest, si crederemus Folleri. in praxi canon. in miscellan. nu. 30. Cui tamen, nisi aliud allegetur; assentire

tire non possum: hi enim, quos adducit, principalem q. non tangunt, nec Ecclesie immunitas hisce leuibus violanda est.

31 Sunt etiam quamplures vulgares casus, quibus ecclesiastica libertas laedi dicitur: quos operae non est pretium adnumerare; cum ex ijs Io. Lup. trac. de Liber. eccle. par. 1. q. 10. viginti, & vnum recenseat: & de eisdem Io. de Vischis in d.c. diffiniuit. nu. 72. affatim scribat.

Ad secundam igitur partem transeo, in qua vtiliores quaestiones, quae in foro quotidie versantur, discutientur.

SVMMAE RERVM SECVNDAE PARTIS.

LIBERTAS ecclesiastica libertas an le datur, si laicorum statuto bona pro collectis obligentur. num. 1.

Statutum laicorum, quod Ecclesia nunquam praescribat, an valeat. nu. 2.

Statutum, tribuens executionem instrumentis laicorum tantum, an le dat ecclesiasticam liber. nu. 3.

Bona ad titulum patrimonij si clericis concedantur, an collectis grauari possint. nu. 4.

Constitutiones Piceni grauant clericos pro bonis sibi donatis, quae collectis sunt obnoxia. nu. 5.

Statutum, quod prohibet alienationes in Ecclesias, an contra libert. eccles. dicatur. nu. 6.

Quid si in non subditos. nu. 7.

Constitutio, quod bona stabilia sine Principis licentia non donentur, an valeat in clericorum praerudicium. nu. 8.

Constitutio, quod mulieres nupta absq; ducali rescripto non obligentur, an Ecclesiae, & clericis praerudicet. n. 9.

Clerici an comprehendantur statutis, quibus extraordinariae solennitates pra-

scribuntur. nu. 10.

Quid, si solennitatum obseruantia sit difficiis? nu. 11.

Constitutio, quo in non subditos alienationem prohibet, an clericos comprehendat. nu. 12.

Principes an attendendi libertatem in clericorum praerudicium coercere possint. num. 13.

Clerici pro excommunicatis non habentur: quia sunt ciues, & membra Resp. nu. 14.

Constitutionis verba, quod in rem, vel in personam sint, an referat. nu. 15.

Statutum, ubi de pub. vtilit. non agitur, sed primatorum tantum, an clericos comprehendat. nu. 16.

Constitutio Principis, quod frumentum extra territorium non exportetur sine licentia, an clericorum frumenta contineat. nu. 17.

Quid si pro vsu eorum. nu. 18.

Quid si extrahatur, vt cariore pretio vendatur. nu. 19.

Immunitates an, si de publica vtilitate agatur, seruentur. nu. 20.

Clericorum frumenta an sub generali pretij moderatione contineantur. num. 21.

Clerici

Clerici frumenta carius vendentes peccant. nu. 22.

Clerici ad caritatis opera magis tenentur, quam laici. nu. 23.

Clericorum bona sunt pauperum. nu. 24.

Clerici an teneantur ad ea, quae ob publicam vtilitatem statuta sunt. nu. 25.

Clerici an ligantur statuto, ne altius eades sellantur. nu. 26.

Quod via sternantur. nu. 27.

Quod pontes reficiantur. nu. 28.

Quod mania instruantur. nu. 29.

Clerici quando ad murorum custodias tenentur. nu. 30.

Clerici coram ordinarijs eorum frumenta describi facere debent. nu. 31.

Consuetudines laudabiles in quocunq; foro seruandae. nu. 32.

Clericorum privilegia personis adhaerent. num. 33.

Statuta, quod facta sint a Ciuibus, vel a Principe, multum differt. nu. 34.

Imperatoriae leges an in foro canonico seruari debeant. nu. 35.

Clerici an obligentur statuto, quod nemo vadat noctu absq; lumine. nu. 36.

Clericus cum armis repertus an a satellitibus laicis capi possit. nu. 37.

Clericus in flagrante crimine repertus,

an ab executore laico capi possit, vt Episcopo exhibeatur. nu. 38.

Quid si absq; habitu, & tonsura. n. 39.

Clericus de assassinio notatus, an a laico Iudice capi, & danari possit. nu. 40.

Laicus si post delictum fiat clericus, an a Iudice laico puniatur. nu. 41.

Clericus coram Iudice laico causam agens, quando laicorum statutis alligetur. nu. 42.

Clericus contrahendo cum laicis, an eorum consuetudines seruare teneatur. num. 43.

Clericus in decisorijs laicorum statutis non subicitur. nu. 44.

Clericus statutaria praescriptione non ligatur. nu. 45.

Clericus ad quas collectas teneatur. num. 46.

Clericus an tenatur hospites recipere. num. 47.

Clerici an subeant onera, quae ob hostium incurfus imponunt. nu. 48.

Lex ad instructionem in quibus correctia fuerit. nu. 49.

Clerici an ad datum vino impositum teneantur. nu. 50.

Clerici an datio carnis, & salis subiciantur. nu. 51.

B

Non

*Suis auctoribus
resol. in Soc. s. 12.
falsa est omni
no ut eleganti
ssimis rationi
by conuincit
Cardinalis Al
bani insuauit.
de immunit. ecc.
tomo. 13. tit. 12.
2. p. ex fol. 12.*

De Libertate ecclesiastica.

SECUNDA PARS.

NON ab re modo videndum est, an aduersus libertatem ecclesiasticam ciues egisse videantur, qui vniuersa eorum bona pro muneribus ordinarijs, & perpetuis Reip. soluendis obligauerunt, si fundus post legē cōditam ad Ecclesiam peruenerit: & negatiue quoad libertatis lesionem respondendum videtur: quandoquidem hoc non est quicquam de clericorum iure diminuere, vt declarat Alci. d. Auth. Cassā. d. ver. Libertates. Quinimō videntur Ecclesie ad eiusmodi munera subeunda teneri, re cum suo onere transeunte: ne dum quando certum onus impositum fuerat, antequam ab Ecclesia acquireretur, quo casu pro quibuscunq; oneribus perpetuis, & ordinarijs obligantur, verum etiam si postea, pro muneribus tamen realibus, & minime sordidis, vt ex Iac. Beluis. in repet. §. contrahentes. nu. 105. c. Romana. de fo. comper. & ijs, quæ pro statuto Perusino dicente, quod omnia bona tributaria censeantur; scripsit Bal. in l. 1. §. quod si nemo. propè ff. quod cuius vniuer. nom. Et quando bona in lib. census, (quem æstimum vocant) descripta sunt, etiam absq; dicto statuto probauere Castren. Aret. l. apud Iul. §. hères. de leg. 1. Dec. conf. 285. nu. 5. Gui. Pa. Q. 87. & breuibus de communi testando Aegid. Thom. trac. de collec. Q. 47. Foller. super constit. Regni. tit. de Sa. san. Eccles. Curt. Iun. conf. 68. Bello. 40. & ante eos pleno cornu respondit Barbat. conf. 1. col. 5. li. 3. dicens ex hoc libertati eccles. vim non fieri: quia habet prædia à lege humana, non diuina, & quæ à lege humana procedunt, legi humanæ subijciuntur: licet ex hoc solo, quod bona in æstimo reperiuntur, verior sit sententia, quod nulla inducatur hypotheca, ex Bar. in l. rescripto. ff. de mune. & hono. & conf. 189. incip. Si aliqua possessio. Alci. d. l. placet. C. de Sa. san. Eccles. ver. Extraordinariū. in statuto Eugubienfi, quod omnia prædia sint tributaria, & pro collectis obligata. Requiritur ergo vera ciuium per collectis soluendis hypotheca, & non sat est simplex bonorum in æstimo descriptio; vt bona etiā ad clericos cum eorum onere transeant, vt Bal. Aret. & Alci. aiunt in d. l. placet. & tandem probat Io. Quinti. in Aristocrat. Christianæ Ciuit. ti. de cau. & indic. rerū tempor. col. 3. nu. 3. Illud pro comperto est, si concurrant obligatio, statutum, & census

Pars secunda.

11

fus descriptio, Ecclesias omnino teneri; vt etiam in validioribus terminis scripsere Tancred. in compendiosa Rub. de quæsti. q. 11. Marin. Caraman. super constit. reg. rub. Quod clerici. Cur. Iun. conf. 64. Calcan. 7. Ay. trac. de antiquit. temp. 4. part. vers. Præmissa. nu. 9. Bero. conf. 111. nu. 6. Alci. 8. nu. 9. Tomo 3. Burs. pleno cornu conf. 16. nu. 10. Rimin. Iun. conf. 2. in 1. aduersus clericos Parmenses. Bertaz. conf. 126. in 1. Pet. Beluc. in spec. princ. ti. De donati. rub. 46. nu. 5.

Quod etiam facilius in Vrbinen. Ditione admittendum, in qua magna prædiorum pars ad Ecclesias, & ecclesiasticas personas pertinet: & vbi laici hac ex causa maiora subeunt onera & quotidie pauperiores fiunt. Quod & perpedunt scriben. supra.

- 2 Sic & vires habere statutum aiunt, quod Ecclesia nunquam præscribat, Bal. rub. de constit. Nat. conf. 647. nu. 11: quia eiusmodi statutum acquirenda, & non acquisita respicit: quod ipse facile non admitterem: quia auferre ius præscribendi ab Ecclesia, est tollere, quod communi iure conceditur.
- 3 Sicut & valere, si dicatur, quod instrumenta publica paratam habeant executionem, si auctores sint laici: nam ecclesiastica non legitur libertas; nec clerici conqueri possunt, cum non id propter ab eis priuilegium aliquod auferatur à Papa, Principe, vel communi iure concessum, sed à statuto: quia instrumenta Quiritum, vel canonum lege paratam executionem non habent, l. nimis properè. C. de execut. rei iudic. Alci. Thom. supra. nu. 2. post Bal. in l. si quis curialis. C. de Epif. & cler.
- 4 Sed quid, si in meris iuris terminis versetur, dicendum in bonis in titulum patrimonij à patre filio clerico, vel ab alijs concessis, collectis obnoxij? Et videtur negatiue respondendum ex glos. in c. Episcopus. ver. Subsidiū. de præben. vbi Abb. nu. 3. Feli. d. c. Ecclesie S. M. nu. 10. & 13. vers. Retenta, & post eum Dec. nu. 22. allegat Bal. tit. de pa. const. nu. 17. licet fateatur, quod quando collecta rebus imponitur, & non personæ, clerici pro rebus teneantur.

Sed contrarium Gomez. in §. Fuerat. nu. 6. Instit. de auct. respondens alleg. à Dec. defendendo Abb. d. c. Ecclesie S. M. dicentem. nu. 7. quod bona clericorum Ecclesie priuilegio fruuntur solum in casibus iure expressis. Couar. li. 1. variarum resol. c. 4. Vals. trac. de succes. li. 3. p. par. §. 22. limit. 17. nu. 42. expresse negantes, Ecclesiarum bonorum priuilegijs eiusmodi patrimonija frui debere: quæ ad alimenta clericorum tantum eis

- consignata fuere: & in quibus eorum consanguinei succedunt.
- 5 Sed quicquid iure statuendum sit, ex forma constit. Piceni. c. 19. li. 3. in antiq. clerici donationes, emptiones, & quousvis alios contractus recipere prohibetur, etiam excommunicationis pena, cum instrumentorum nullitate, nisi solitas collectas persoluant.
- 6 An autem municipij lex seruanda sit, quæ alienationem in Ecclesiam absolutè prohibeat; ita vt aduersus eccles. libert. facta dici possit, & pro Ecclesia respondendum est ex c. si. de immunit. Eccles. li. 6. Bal. d. c. Eccles. S. M. vers. sed ecce: quia in Eccles. odium, & contra eius libert. facta videtur. Aliud si lex vetat immobilia in censu descripta in personas alienari, à quibus collecta non possint exigi, vel in non subditos, nisi certa forma seruata: vt declarat Bal. ex tex. ibi in Auth. Sed & periculum. C. sine con. vel reliq. quocum Sali. & Castren. transuere. Bal. conf. 299. li. 1. Franc. de Albergot. quem refert Card. in c. perpendimus. de senten. excom. dicens, ita consuluisse, & sic respondit Barb. conf. 14. nu. 9. li. 2.
- 7 Vnde probabilis, & cõmuniter recepta videtur Card. distinctio in d. c. perpendimus. quòd cum in laicorum statutis de clericis fit mentio, tunc aduersus libert. eccle. fieri dicitur. Aut non, & tunc, si statuta certam præscribant formam, quæ sine magna difficultate seruari possit, valent: quod probat etiam, & sequitur Barb. d. conf. 14. col. 4. li. 2. post Sali. d. Auth. Cassa. & Ricar. de Sali. repet. l. 1. C. de Sa. fan. Eccle. dicens eiusmodi quaestio- nem Mediolani in sala D. Vicecomitis Archiepiscopi disputasse: assentit Dec. ita distinguens d. c. Eccles. S. M. quandoquidem lex non dicitur facta contra liber. Eccles. sed ad publicam vtilitatem, ex quò non simpliciter, sed secundum quid alienatione prohibet: & lex Ecclesiam, & personas ecclesiasticas emere non vetat; sed laicum venditorem sibi subditum ad collectas obligat. Contrarium tamen probat Castren. conf. 432. nu. 12. in 1. quem refert, & sequitur Veral. Auditor Rom. Rotæ, decis. 194. 3. par. dicens ita conclusum.
- Sed Castren. allegat Bar. in l. si. C. de Sa. fan. Eccle. qui nu. 18. loquitur in statuto prohibente fieri venditionem Eccles. (quod in ipsarum odium facere videtur) non quando generalis est prohibitio, vt etiam addens ibi fatetur.
- Nec mirum videatur, quòd Resp. propriam vtilitatem Eccles. vtilitati præferat; quia id iure permittitur, licet incidenter in Eccles. damnum redundet, Bal. d. conf. 297. & 299. li. 1. Frider. Senen.

- Senen. 85. Natt. 515. omnino videndus.
- Quinimò Frider. d. conf. dicit valere statutum Patavij, quòd nemo alienet in hominem alterius iurisdictionis, vel communis onera non subeuntem: etiam si fiat in Ecclesiam; quia est vniversale in odium non soluentium, modicum afferens Eccles. præiudicium: quod & probare videtur Reuerendissimus Card. Alban. conf. 8. nu. 8. & licet Ecclesia cum omnibus contrahere possit: non tamen cum prohibito lege communi, vel particulari, teste Feli. supra col. si.
- Imò Ant. à But. in l. assiduis. C. qui potior. in pig. hab. laudare videtur statutum, quo prohibentur laici bona allodialia in clericos alienare: cum quo Bal. in c. quæ in Ecclesiarum. de constit. & in c. clerici. de iudic. in bonis perpetuo onere affectis, l. filius. §. diui. de leg. 1. Signor. conf. 21. & Dec. d. Auth. Cassa. transuise videntur: quibus tamen ipse municeps esse non possum, vt dicam infra. Et ex ijs inferitur, constitutionem, quòd bona immobilia sine Principis licentia non donentur, etiam donationes in Ecclesias, & clericos comprehendere.
- 9 Et quòd mulieres nuptæ absq; Ducali rescripto se obligare, vel quòd quicquam alienare non possint, etiam in alienationibus,
- 10 quæ in clericos fierent, procedere: sicut & in contractibus, quibus à statuto certa forma quadam è solennitates præscriberentur: quia licet laicis vtilitati publicæ in acquirendis prospicere, Bal. Dec. d. c. quæ in Ecclesiarum. Natt. d. conf. 915. nu. 8. Alci. d. Auth. Cassa. ver. Libertates. nu. 35. Quod etiam fatetur Mandel. ecclesiasticæ libert. fautor, conf. 8. nu. 22. quando ratio statuti est æqua, cum de modico clericorum præiudicio tractatur, & cum statuentium intentio ad alium finem tendit, quam vt clericis damnum afferatur.
- Quapropter laicus cum clerico contrahens, nisi solennitas à lege tradita seruetur, non obligatur; nec sibi vicissim clericum obligat, Feli. d. c. quòd clericis. Q. 8. Alci. d. Auth. ver. Sanctiones. nu. 20. quia in subditum, non in clericum lex facta est.
- 11 Sed quid si solennitatum obseruantia sit clericis difficilis, ipsiq; alienare velint? Et videretur, eos non comprehendi, veluti si speciatim eius alienatio prohiberetur, d. c. si. de immuni. Eccles. li. 6. Sed & illud constat, quòd Principis consensus in alienatione requisitus, pro difficili solennitate non habetur: cum etiam Ecclesia in suarum rerum alienatione idem obseruat, vt ex Alci. d. ver. Libertates. nu. 43. Tamen etiam quia, vt res ipsa loquitur, nulla

*Adhuc in sepe
vide Petrus Jurdan
el 1500. 3. de
Causis ane. conf.
301. J. meo
dige. Marten*

nulla subest in consensu obtinendo difficultas, cum petentibus passim concedatur.

- 12 Sicut & constitutio, quæ in non subditos bona alienari prohibet; nam etiam clericos forenses comprehendit; prout ex prædictis pluries respondi: & in statuto Mediolanensi probavit Bal. d. c. Ecclesiæ S. M. & in c. at si clerici. de iudic.

Nec mirum, quia ex ea inhabilitate non ligatur clericus, sed laicus subditus, Abb. c. quod clericis. vers. Quandoq; statutum. de fo. compet. eiusmodi enim statuta favore publico condita sunt, atq; ut in subditos bona immobilia conferentur, ut multa congerentes probant Cor. conf. 78. nu. 11. li. 1. & Natt. sæpe d. conf. 515. nu. 10.

Idemq. dicendum videtur, si statuto alienatio in non subditos prohibeatur, nisi certum quid pro scuto solvatur, teste Bal. d. c. Ecclesiæ S. M. & d. c. clerici. in statuto Mediolanensi, Signor. d. conf. 20. ut etiam clericos includat, Ias. l. filiusfam. §. diui. de leg. 1. Q. 3. Natt. supra. nu. 10. Et licet Alber. de Ros. 2. par. stat. Q. 2. & Feli. d. c. Ecclesiæ S. M. 9. articulum controuersum reddant; tamen ex prædictis affirmatiua sententia certior videtur, pro qua refert Alber. Mediolanense collegium iudicasse.

- 13 Suadet, quia seculares Principes possunt subditis alienandi libertatem quoad suarum rerum alienationem coercere; etiam si inde sequatur lucri Ecclesiarum priuatio: ut expressis verbis habetur in Sum. Tabie. Supra, casu 20. col. 3. & hoc favore Reip. quam Bal. d. c. clerici. quoad hoc Ecclesiæ parem facit: quod & probat Io. Lecirier. de primog. q. 24. nu. 24.

- 14 Vnde ex prædictis concludendum videtur, quod aut alienationis prohibitio nominatim clericos, vel Ecclesiam continet: & minime valere, & tunc Eccles. liber. lædi. Aut simpliciter alienatio in extraneos prohibetur; & valet, nec includuntur clerici: quia pro extraneis non habentur, cum Urbem incolant, onera spiritalia subeant, Deum pro populo deprecantur, sintq. ciues Reip. & eius membra, ut scribunt Dec. conf. 314. Alci. d. Auth. Cassa. ver. contra fiat, & si super hoc dubitaretur, laici à prælatis cogi possent ad declarandum, quod constitutio clericos non comprehendat, Io. An. d. c. fi. de immun. Eccles. li. 6. Tabie. d. casu 20. & 21. nu. 2.

Aut prohibetur alienatio non simpliciter, & generaliter, sed certa forma non seruata, vel absq. Principis consensu ob publicam vtilit. & ex ijs, quæ supra congesta sunt, dicendum est, aduersus public.

public. vtilit. non fieri, & prohibitionem merito seruandam. Nec obstare videtur lex in d. c. fi. de immun. Eccles. li. 6. quia ibi prohibitio erat generalis, nullaq. apparebat prohibitionis causa; itaut in clericorū odium facta videretur: & idpropter anathematis pœna imposita est, ut post Frider. à Sen. d. conf. 85. respondit Natt. supra.

- 15 Sed an referat, quod statuti verba in rem, vel in personam concepta sint; & videtur affirmatiue respondendum; cum lex de re sibi subdita loquitur, Abb. d. repet. quod clericis, vers. ex hoc infero. Alci. d. Auth. Cassa. ver. functiones. nu. 31. Gram. decis. 100. nu. 16. Ceph. conf. 54. li. 1.

Sed Natt. d. conf. 515. nu. 13. & 148. post Alex. conf. 19. li. 6. de communi testantem nihil differre contendit: quia cum dicitur Nullus vendat, sibi subditum comprehendit; quem merito ligare potuit. Crebrior tamen videtur in ijs, & simil. prior sententia: pro qua fusius Tiraq. de iu. primog. Q. 46. nu. 6. in quo amplius deliberandum: quia etiam Nat. conf. 581. nu. 23. distinctionem Bart. dubiam fatetur.

- 16 Sed quid, si de publica vtilitate nõ agatur, sed potius priuatorum, ut puta si statutum sine consanguineorum licentia, vel presentia alienationem prohibeat: an si in Ecclesiam, vel piam causam fiat, obseruandum sit; vel aduersus libert. eccles. factum censeatur, & non valere scripsit Bal. cui Castren. Fulgo. & Alci. assenserunt in l. generali. prior. nu. 3. vltimus vers. siue non scripta, C. de sa. san. Eccles. & li. 1. de ver. sig. facie 13. post Bal. conf. 93. li. 2. & pleriq. alios, quos pleno cornu congerit Tiraquel. de leg. connub. glos. 6. Q. 18. nu. 159. vsq; ad 172. & hinc atq; hinc adducit, & casum admodum dubium dicit, potiusq. in diuersam sententiam aduersus piam causam pendere videtur, nulla tamen mentione facta de distinctione, quam ego amplector, nempe an statutum ob pub. vtilit. vel priuatam factum sit: ut priore casu seruanda sit, posteriore verò minime, quod & superius probaui vers. Et ex ijs inferitur. nu. 8.

- 17 Quid autem si lex mandet, frumenta extra territorium non exportari; an clerici comprehendantur; quin saltem recollecta in bonis Ecclesiæ, vel patrimoniij extrahere possint; vulg. est quæstio: & pleriq; credunt, eiusmodi legem tanquam contra libert. eccles. non valere: & in specie nostra allegant Rip. trac. de vbert. confer. nu. 122. qui adducit Bal. conf. 196. in 2. sed Bal. loquitur in clerico portante vinum in ciuitate recollectum extra territorium,

torium, quod potius contra vbertatem, & pub. vtilit. factum videtur; cuius contrarium est in casu nostro. Insuper Bal. allegat tex. in l. sacrosancta thesalonicensis. Ecclesia C. de sa. san. Eccles. quæ ad rombum non fuit. Imò Bal. rectè perpensus in fi. consilij sentire videtur, quòd laicus portans frumentum mercede habita à clerico puniri debeat, ac illud perdere, dummodo non fiat præiudicium clerico; & idprop. concludit ibi, sententiam condemnatoriam iuste fuisse latam: sed etiam cum Rip. transire videtur Gram. decis. 100. nu. 15. nil tamen aliud allegans, quàm Bal. & Rip. supra.

Itaq. diuersa sententia verior, & æquior videtur: nempe quia prohibitiones eiusmodi, nè frumenta absq. principis licentia foras adducatur ob pub. vtilit. fiunt; ijsq; instantibus, qui sitocomiæ curam gerunt, vt vberior sit Annona; pauperumq. egestati facilius consulatur. Quod & certissimum videtur cum de proprio clericorum vsu, ac victu non agitur, sed vt carius alibi vendant, & sic negocientur. Imo nec per eorum vsu, si sic esset consuetudo, quam valere adserit Nauar. in Enchir. c. 17. nu. 201. Si quidem ob pub. vtilit. immunitates eiusmodi negligi soleant, l. iubemus nullam. C. sa. san. Eccles. l. si ex toto. de leg. 1. Aegid. Thom. trac. de collec. fol. 120. nu. 1.

21 Et in specie, quòd clericorum & Ecclesiarum, frumenta in moderatione pretij tempore penuriæ à Principe, vel Annonæ præfectis facta, comprehendantur ratione publicæ vtilitatis, probare videtur Bar. in l. fi. C. de exac. trib. li. 10. vbi clarius Io. à Plat. & idem Plat. in l. fi. C. de quib. muner. nem. lic. se excusare. & probat Menoch. omnino videndus conf. 132. li. 2. vt clerici, & alij priuilegiati teneantur etiam inuiti frumentum vendere pretio ab Annona destinato, nec à ciuitate, vel locis, vbi satum fuit, & ad loca, vbi carius venditur; portetur; extrahere posse. Laudo ego, vt Episcopi ad hoc curandum moneantur: & ita me suadente, seruatum scio. Sotus in 4. senten. distin&. 25. Q. 2. art. 2. col. 4. vers. quarta conclusione. subdens, personas ecclesiasticas neq. iure diuino, neq. humano à ciuilibus legibus omnino exemptas esse: quia, clericatu non obstante, sunt Reip. ciues, & eius membra: ideoq. clericos teneri parere, quatenus leges Principum ad Reip. pacem, & tranquillitatem pertinent, vt in proposito respondit Paris. conf. 11. nu. 13. li. 3. & probant Bero. c. 1. nu. 225. de constit. etiam in foro poli. Rodor. Soarez. repet. l. post rem iudicatam. 9. ampliatione, ff. de re iud. Vincen.

cent. Franc. decis. 9.

22 Quinimo dicit Sor. supra, quòd clerici frumenta carius vendentes mortaliter peccant, & ad restitutionem tenentur: quod prius docuit Luc. à Penna d. l. fi. nec diffitetur Abb. c. 1. de emp. & vend. dicens, clericos ad charitatis opera magis teneri, quàm laicos: & idpropter contrarium facientes peccare.

24 Quod & probauit Did. li. 3. var. resol. c. 14. vers. Vigessimus quintus casus. scire nanq. deberent, quòd bona clericorum sunt pauperum, vt dicebat Diuus Hier. & eorum domos pauperibus, & peregrinis esse communes, c. fi. 17. q. 1. Bero. c. ex literis. nu. 5. de proba. & ideo debent de superfluis redditibus pauperibus subuenire, vt ait idem Bero. rub. de iu. patron. nu. 66. & c. 1. nu. 37. & c. qui res Ecclesiæ. nu. 11. de reb. Eccle. non alien. nu. 10.

25 Concluditur ergo quòd clericus eo statuto tenetur, quod pro vtilitate publica factum sit, & ad omnia munera subeunda, quæ propter publicas necessitates imposita sunt, vt post congesta supra pleno cornu docent Bero. c. 1. nu. 225. de constit. Io. Quintinus in Aristocratica, tit. de cau. & iudic. rerum tempor. quod & prebat Vascus repet. l. quando in prioribus. §. 10. nu. 648. & 651. C. de inoffi. testam. Carani. ritu. 166. nu. 37. Pet. à Plaz. Epit. delic. c. 9. nu. 25. sed ad eius obseruantiam ab Episcopo compellendus est, Alci. d. Auth. Cassa. vers. Sanctionis. nu. 50. Decian. pleno cornu, vt clerici, & ad impensas studij Patauini teneantur, conf. 14. in 1. vbi sub. nu. 22. ex auctoritate Anca. d. c. non minus. & in c. 1. de immu. Eccles. li. 6. & And. Barb. conf. 1. col. mihi 13. & 14. dicit, quòd quando clerici contribuere debent, etiam à laicis sine Papæ, vel Episcopi consensu cogi possunt. Quod vltimum ego admittere non possum ex ijs, quæ scribunt Io. An. d. c. aduersus Sali. Alci. d. Auth. Cassa. nisi tamen tam magna subesset necessitas, vt periculum esset in mora, si saltem Episcopus requireretur, vel si eius copia haberi non posset: nec tandem hoc diffiteri videtur ipsemet Barb. d. conf. 1. col. 14. & Deci. supra in fi. conf.

26 Sicut si tantum sit, ne altius ædes tollantur, Sali. d. Auth. Cassa. Ambros. de Opizon. d. l. filius. §. diui. nu. 88. de leg. 1. Ant. de Padil. in l. altius. nu. 10. C. de seruit. & aqua.

27 Quòd viæ, & compita purgentur, pontes reficiantur, & si quæ similia: & hac ratione Ecclesia portorium soluere debet, quod pro plaustra ducentibus impositum est, Itemq. symbolum dabit, vt puteus

- 29 puteus, furnusq. toti viciniae communis instruatur. Itemq. promeniibus necessario extruendis, & reficiendis, Archi. c. generaliter. 17. Q. 1. Thom. supra. nu. 15. Quod vltimum, si subit maxima necessitas, cui laicorum facultates non suppetant, verum est: aliàs secus, Abb. c. non minus. de immun. Eccles. & consulto Rom. Pontifice, c. aduersus. eo. tit. Alci. l. ad instructionem. in princ. C. de Sa. fan. Eccles. Idem probasse videtur Luc. à Penna l. cum ad felicissimam. col. 1. C. de quib. muner. nem. lic. se excuf. l. 10. dicens c. non minus. & c. item nulla. procedere in statutis à communitatibus, & non à Regibus, & Principibus editis, subdens col. 2. quòd esset contra æquitatem, & iustitiam, si Ecclesiae emolumenta bonorum consequerentur, & onera, quæ perfererebant, quibusuè erant obnoxia, antequàm ad Ecclesiam deuenirent; laici sustinere cogereantur: suadet tex. in c. peruenit. de immun. Eccles. vbi clerici ad murorum custodias necessitatis tempore tenentur: quòd si personalia onera subire debent; multo magis, si necessitatis vrgeat, realia. Quo argumento vtitur etiam Barb. d. conf. 1. nu. 6. in 3. Vnde generalis regula dari solet, quòd vbi tractatur de generali vtilitate ecclesiasticorum, & laicorum simul & mixtim, clerici cum laicis contribuere tenentur ex doct. Anca. quam probat Abb. in c. non minus. nu. 18. de immun. Eccles. & ijs, quæ pleno cornu congerit Decianus d. conf. 14. nu. 19. Nicol. Baldus post decis. Pedemon. 68. & ita seruari curauit Placentiae anno 1577. & 1578. vbi maximùm vigeabat pestis periculum, quæ Mediolanenses, Papienses, & Genuefes acriter vexabat, Reuerendissimo tamen Episcopo requisito iubente.
- Constitutio igitur à Principibus facta, ne frumenta ex eorum Ditione extrahantur ob pub. vtilit. & annonæ vbertatem, laudabilis, & iusta est: etiam à clericis, vltra ipsorum victum, obseruanda. meritòq; ab eorum ordinarijs ad id sunt compellendi.
- 31 Prout & quòd frumenta cariore pretio non vendantur, & eorum descriptiones apud eos faciant.
- 32 Quod & puriore conscientia fieri potest, vbi ex immemorabili consuetudine nedum laicorum, sed & clericorum passim introductum est à clericis, sicut à laicis, quòd à frumentorum extractione se abstineant, nisi subit Principis assensus: quæ cum sit laudabilis, vt aiunt, & pub. concernat vtilitatem, in quocunq. foro seruanda est, c. cum venissent. de eo, qui mittitur in pos. vt declarat Henr. Boic. d. c. quæ in Ecclesiarum. in fi. de constit. & fufius Bel-

- Bellem. in c. quod clericis. nu. 26. vers. secundo fall. de fo. comp. & in proposito Alci. supra ver. sanctiones. nu. 38. Idemq. probare videtur Nauar. in Enchir. c. 13. in 6. præcep. nu. 20. subdens, quòd clerici nequidem pro eorum vsu, stante consuetudine, extrahere possent: quam valere adstipulatur, vt supra.
- 33 Nec mirum videatur: quia clericorum priuilegia personis, & non eorum rebus adhærent, Bar. l. licitatio. de public. Archi. c. quàmquàm decens. in 6. Luc. à Penna l. 2. C. de iu. reip. li. 11. Vnde meritò dicebat Abb. conf. 63. li. 1. quòd nunquàm fit contra liber. eccles. nisi cum expresse lex clericorum personas afficit: quod & probat Thomas d. trac. de collec. fol. 120.
- Hinc dixit Bar. in l. cunctos pop. vers. Hoc præmissio. seruandum esse laicorum statutum, etiam Episcopi foro, contra clericos, quòd instrumentum paratam habeat executionem, c. cum venissent. de eo qui mittit. in pos. cum statutum sit honestum, & ob public. bonum factum: & licet Bal. ibi, & pleriq; alij in diuersam sententiam tendant: ego quòd ad executionem realem à Bart. non recederem, præsertim cum huiusmodi statutum à Principe factum proponeretur, & non à solis ciuibus. Pro qua sententia vltra iam dicta sentiunt And. Sic. repet. rub. De bon. Eccles. non alien. 2. dubio, & Io. An. c. fi. col. pen. de solut. subdens multum differre, quòd lex à Principe, vel populo facta sit: & quòd si faueat omnibus, etiam ab ecclesiasticis sit seruanda, vt probat etiam Iaf. in l. quoties. nu. 24. C. de rei vendi. & Did. practic. qq. c. 8. in fi. motus ex c. 1. & 2. 10. distinct. vbi probatur imperatorias leges, etiam in foro can. militare, si canonicis sanctionibus non aduersentur: sequuntur Bartholi, & Couar. sententiam fufius Carau. super Ritibus Curiae, Ritu 166. nu. 39. & Suarez in l. post rem iudicatam. 8. ampliat. ff. de re iud. Menoch. de arbi. li. 2. casu 180. nu. 25.
- 36 Sic & ob pub. vtilit. seruanda est constitutio, quòd post secundam noctis horam nemo vadat per ciuitatem absq; lumine, licet clerici non à laico, sed ab eius Iudice coercendi sint, vt probat Sum. Tabi. supra, casu. 21. in fi. allegans Io. An. in nouella, & alios antiquiores.
- 37 Sic clericus cum armis vetitis inuentus, à seculari Iudice capi, armisq. exui potest absq; censurarum nexu: ita tamen, vt statim Iudici suo puniendus afferatur, Cor. conf. 20. li. 3. Couar. li. 1. practic. qq. c. 8. & 32. in fi. Pet. à Plaz. epit. delic. li. 1. c. 8. nu. 26. cum seqq. Val. repet. l. quoniam in prioribus. s. 10. nu. 648.

- & 651. Clar. §. fi. Q. 36. de communi fidem faciens, Marc. decis. Delph. 364. li. 1. Ant. Scap. li. 1. de perf. & reb. Eccles. clericorum enim arma sunt, velut rectius loquar, esse deberent lacrymæ, & orationes, c. couenior 23. Q. 8. statuta nanq; arma prohibentia ius commune, & vtilit. pub. respiciunt, vt supra, Menoch. supra, & casu 394. nu. 31. Io. Lupus, c. per vestras. §. 1. nu. 13. de dona. inter vir. & vx. quod etiam in Hispania seruetur, teste Plaz. supra.
- 38 Sicut si in flagranti crimine reperiatur, Bar. l. si quis in seruitute. C. de fur. Bal. l. si qua per calumniam. ver. sed quero. C. de epif. & cler. Io. ab Anan. c. super eo. de crim. fal. Inn. Feli. c. si verò. de senten. excomm.
- Et idem si in actu fugæ sit, vt à creditore capi possit, & ad ecclesiasticum forum duci, ex quo nulla eo casu adhiberi potest causæ cognitio: & multò magis si absq; habitu, & tonsura repperitus sit, Bal. Alci. d. c. cum non ab homine. de iud. nu. 60. 71. 81. & 82. Eman. Suarez opin. comm. ver. clericus. nu. 112. & nouissimè Camil. Borel. in addit. visu dignis ad Pet. Belluceam in Spec. Princ. tit. de occup. temporalium. Et de clerico in rixa, vel adulterio deprehenso, Folle. in praxi cano. ver. vel vsuram. nu. 14.
- 40 Sicut si in crimine, quod assassinium vocant, deprehendatur: quia propter criminis atrocitatem ipso iure degradatus censetur, Lap. c. pro humani. de homic. li. 6. Requiritur tamen, quòd præcedat à suo Iudice declaratoria, quòd de tali crimine notatus sit, licet adhuc non condemnatus. Arch. 10. An. nu. 9. Arca. d. c. pro humani. Aufrer. de potest. seculari, fall. 2. nu. 26. & Card. Alba. conf. 13. dicens, clericum prædiffidato non haberi, nisi declaratoria præcedat: allegat Franc. & Gemin. ibi, quicquid nimis effuso sermone dixerint Marf. conf. 9. nu. 17. & Moder. Parisien. ad Alex. conf. 8. Maran. in spec. 11. distict. princ. par. 4. nu. 76. Gramm. conf. 1. post decis. nu. 60.
- 41 Sed quid si laicus post patratum facinus clericus efficiatur? Respondendum videtur, Iudicis secularis pœnam non euadere, sed ad eum ab ecclesiastico remittendum: nam ex mutatione status iudicantis ius non sit deterius, Bar. l. omnes. C. de decurion. & eorum fil. li. 10.
- Contrariù sentire videtur Io. An. in c. 1. de oblig. ad ratiocin. dicēs, quòd respectu bonorù Iudex laicus cognoscit; personę verò clericus: quòd & probare videtur Vinc. Franc. decis. Neap. 209.

Sed

- Sed, supposita veritate prioris sententiæ, videtur, quòd Iudex ecclesiasticus prius cognoscat, an dolo clericus effectus sit; & eo casu ad laicum ipsum remittere debeat, teste Bandi. de varijs qq. nu. 9.
- An autem præsumatur, quòd clericatum fraude induerit: pro affirmatiua Dec. conf. 230. Viuius, Suarez nu. 122. ver. Clericus. nisi de voto ante delictum constaret, Pet. Duen. reg. 100. quod certius est, quando ante clericatum laicus citatus fuerat, Guid. Pa. de præsump. nu. 94. Quòd si ante commissum crimen clericalem ordinem, vel ingressum nouisset, aliud deliberandum, Bal. l. 1. in fi. An seruus ex suo facto. Iaf. l. cum quædam puella. de iurisd. om. iud. Duen. d. reg. 100. Beret. conf. 68. nu. 4.
- 42 Alij quàm plures sunt casus, in quibus clerici laicorum statutis alligantur, vt si coram seculari Iudice causam agant: in ijs enim, quæ iudicij ordinem procedendi modum respiciunt, municipales leges seruari decet, c. quòd clericis. de fo. compet. quoniam non de clerici persona, sed de causa tractatur: quæ laicali foro subijcitur.
- Quapropter ab interloquente Iudice clericus non prouocabit, quicquid canonum iure statutum sit, vt in specie Cor. conf. 104. in 2. Instrumenti executionem, quæ ciuili, vel pontificio iure non indulgetur, absq; vlla libelli oblatione implorabit: quia hæc omnia iudicarium ordinem respiciunt, vt docent Canon. d. c. quòd clericis. Alci. d. Auth. Cassa. ver. sanctiones. nu. 50. Et eadem ratione idem ipse in Ducali Auditorio respondendum duxi, dum reus laicus statutariam instantiam peremptam aduersus clericum agentem proponebat, But. Imol. d. c. quòd clericis. Dec. d. c. Ecclesiæ S. M. nu. 49.
- Idemq; dicendum, ubi clericus agens statuto sibi fauorabili inuitaretur, si eodem statuto sibi de eiusdem legis præscriptione obijceretur, Bar. l. qm̄ nouatione. C. Sa. san. Eccles. Alex. conf. 209. nu. 11. in 2. soci. 36. 97. in 1. Cor. supra, Tiraquel. consuet. Pictor. ti. de retrac. §. 1. glos. 15. nu. 7.
- 43 Sic & clerici, cõspicendo iuxta laicorum consuetudines, & statutum, contraxisse videntur: vt purà si certa forma in pensionibus præscribatur, vt in contractibus de retrouendendo in Ditione Vrbinensi iam quadraginta annis elapsis decretum est: & ad ea seruanda ab Episcopo suo compellentur, vt docuere Sali. & Alci. d. Auth. Cassa. ver. Sanctiones.
- 44 Non tamen quòd ad eas obligantur, quæ ad decisionem, finemq; litis

acce-

accedunt. Et idpropter, licet statutum probationes rejiciat, ali-
qua vè peremptoria exceptio obijciatur, quæ à statuto procedat;
poterit clericus, etiam repugnante statuto, testes, & instru-
menta producere, & à diffinitiva contra eiusdem legis formam
prouocare, DD. d. c. Eccles. Sanctæ M. Sali. Alci. supra, & trac.
de præsump. reg. 3. præf. 44. nu. 17. & Tiraquell. de iure pri-
mog. Q. 43. nu. 16. post fufius congesta ab Aegid. Bellem. d. c.
quod clericis. nu. 8. vsq; ad nu. 22.

- 45 Sicut si quis post inchoatam præscriptionem clericus efficiatur:
nam laicorum statutis non obligabitur, Feli. d. c. Ecclesiæ S. M.
Q. 15. nu. 101. dicens, quòd si statutum vetat, debiti solutionem
testibus probari, laicus postea clericus effectus, licet tempore,
quo contraxit esset laicus, non prohibetur, ex quo est in decisio-
rijs, & quia actus probationis perficitur, postquam clericus fa-
ctus est, Dec. ibi. nu. 206. Io. Lecirier. trac. de primogenit. Q.
11. li. 2. nu. 8.

Idemq. probat Fel. ibi in clerico, qui successit creditori, contra
quem erat decursa pars præscriptionis, stâte statuto, quòd spatio
decem annorum credito præscribatur Dec. supra. Rot. decis. 5.
aliàs 152. in antiq.

Verù est, quòd, quando statuta alicui iniiciunt vinculu ante cleri-
catum, eandem etiam post clericatu alligant, Io. An. c. sine culpa.
nu. 17. de reg. iu. in 6. Commen. conf. 140. Nec mirum quòd
obligatio ex persona heredum immutetur contra l. 2. §. ex ijs.
de ver. obli. quia heres ius ex propria persona præten dit, & non
tanquam heres, quò casu conditio obligationis mutari potest,
Ias. d. c. ex ijs. Diaz reg. 503. & ita respondit Ant. Ciofus Flo-
rentinus conf. 20. li. 1.

- 46 Tenentur insuper clerici ad eas collectas, quæ pro Principis, seu
Baronis munere (quod prouisionem nostræ appellant) impo-
nuntur, Luc. à Pen. l. si. ver. huius gratia. C. de exact. trib. li.
10. Mari. Caram. supra, nu. 34. Sicut & ob repentinum Principis
aduentum, si quid muneris subeundum est, l. nemini. C. de Sa.
san. Eccles. Decian. d. conf. 14. nu. 20. in 1.
- 47 Sic & magna necessitate urgente hospites recipere, c. 2. & 3. de
immun. Eccles. & ad ea omnia ab Episcopo compellendi sunt,
Alci. d. l. placet. ver. Nisi. qua cessante clamat Abb. aduersus Epi-
demeticos, quos Forerios vocât, in e. 1. & c. cum Ecclesia. eo tit.
qui etiam armigeros in clericorum domos ducunt.
- 48 Sicut & si eadem necessitas vrgeret, milites conducere ad eua-
dendas

- dendas exulum rapinas, & hostiles incurfus, prout superioribus
annis, absq; villo tamen clericorum pecuniario auxilio, in hac Vr-
binensi Ditione factu constat, vt ex Bar. in l. nullus. C. De Decur.
pup. l. 12. vbi Io. à Plat. Castren. d. l. Ad instruct. quæ correctæ
non reperitur, Cy. Bar. Bal. Alber. ibi, Inn. Abb. Card. d. c. nõ
minus. Bal. tit. de pa. constan. ver. Munitiones. Gui. Pa. Q. 78.
Barb. conf. 1. col. 5. in 3. Brun. conf. 139. li. 2. Natr. 280. li. 2.
- 49 Decian. supra Rimin. Iu. conf. 15. li. 1. vbi dicit, quòd d. lex Ad
instruccionem. fuit immutata tantum quòd ad exigendi modum:
id quod probat Burs. conf. 16. nu. 76. & pleno cornu conf. 25.
& ante ipsum Folle. super constit. regni, ri. de Sa. san. Eccles. nu.
6. post Barbat. in l. nullus. C. De Decur. & Io. Lecirier. trac. de
primogen. Q. 24. nu. 23.
- 50 Sed an clerici ad vectigal, seu datium vino impositum, quod mi-
nutatim venditur, teneantur: & si id onus pro ijs impositum est,
ad quæ clerici debent concurrere, putà pro pontium, & muro-
rum instruccionem, ipsos, quoq. id subire compertum est, vt in
specie scribit Rip. resp. 22. li. 2. vel sub alia impressione resp. 2.
tit. de ecclesias. ædif. aliàs secus: ita Ant. à But. Bal. Ias. d. l. pla-
cet. Bertran. conf. 53. Sum. Tabie. ver. Immunitas. nu. 12. Gram.
decis. 100. nu. 26. & ita in simili datio cum Excell. Iurecon.
collega meo, Domino Francisco Bellutio respondi à ciuibus, &
populo Pisarenfi imposito, pro restauratione antiqui aquædu-
ctus, tanquam expensa necessaria fuerit, & pro salubritate aquæ
etiam clericis utilis, præter id, quod hoc Serenissimus Princeps
meus non iubebat, sed populo supplicanti assensum præbere re-
quirebatur.
- 51 Sed quid in onere imposito carni, quæ in macello venditur, salii,
vel simil. & si vectigal impositum proponatur pro ijs, ad quæ cle-
rici non tenentur, videretur in personarum ecclesiasticarum præ-
iudicium id fieri non potuisse: & de hoc maxima fuit altercatio
in quadam ciuitate, Episcopo aduersus ciues adseuerante, eccle-
siasti. libertatem lædi: sed diuersa sententia certior visa est: &
ecclesiasti. libertati nullã vim fieri, ex quo lex generalis erat, cui
laici omnes parebant, factaq. ex causa, saltem probabili, & pro
onere, nedu vino, & carnibus, sed bonis stabilibus mercatoribus,
& animalibus indicto: & quia nullo iure caurum reperitur, quòd
clerici vilioze pretio, quam laici sal, aut carnes emant: qui sibi
ipsis prouidere possunt: quod & Castren. probasse videtur conf.
423. ex puncto li. 2. Fannut. de collect. 4. par. nu. 48. Sum. Sil-
uestr.

uest. ver. Immunitas. s. i. in fi. vbi post lōgā dist. dicitur. q̄ de hoc clerici conqueri non possunt. Cui sententiæ tandem etiam Episcopus Reuerendissimus acquieuit, prout, & prius etiam Illustrissimus, & Reuerendissimus Episcopus Placentiæ, Card. Neapolitanus. Et hæc quoad secundam partem fati sint:

SVMMAE RERVM TERTIAE PARTIS.

M ONACHA filia an ligetur statuto, quod stantibus masculis. num. 1.	num. 14.
Laici aduersus clericorum personam nullum statuendi ius habent. nu. 2.	Animalia clericorum, si damnum dare reperiantur, an capere liceat. num. 15.
Monasterium si filia statuti tempore non sit ingressa, quid. nu. 3.	Clerici seruare tenentur edictum propter aeris salubritatem. nu. 16.
Statuto, quod fratri ab intestato decedenti succedant laici, an clericus excludatur. nu. 4.	Edictum, quod lina prope ciuitatem non madesiant, etiam à clericis seruandum. nu. 17.
Laici an statuere possint, vt eorum leges clericis non prosint. nu. 5.	Ementes à clericis frumentum, an ad vetigal teneantur. nu. 18.
Statutum, quod stantibus masc. ob agnationem conseruandam factum. nu. 6.	Clerici negotiationis gratia frumentum extrahentes, an vetigali subijciantur. nu. 19.
Statutum, quod stant. masc. an prosit soli masculino clerico. nu. 7.	Ementes à laicis à gabellis immunibus, an teneantur. nu. 20.
Clerici an frui possint statuti sibi fauorabilibus. nu. 8.	Ementes à clericis, an vetigalia soluant. num. 21.
Clerici vtuntur statuto dante facultatem vicino retrahendi rem venditam: & quid in statuto de compromissis. nu. 9.	Emphyteuta Ecclesia an collectis sint obnoxij. nu. 22.
Clerici comprehenduntur statuto, quo agnati cognatis præsferuntur. nu. 10.	Familia clericorum an laicorum foro subijciatur. nu. 23.
Clericus an laicos ad compromissum cogere possit, stante statuto. nu. 11.	Familia Episcopi quando à laicorum foro exempta sit. nu. 24.
Clericorum coloni an in fructibus à laicis grauari possint. nu. 12.	Familia appellatione qui veniant. num. 25.
Clericorum coloni, & animalia an à laicis vexari possint. nu. 13.	Episcopi scriba laicus quando laicorum foro subijciatur. nu. 26.
Quid si versetur publica utilitas.	Concubina clericus an de eius familia dicatur, sitq. de foro Ecclesia. num. 27.

Fide-

Fidei iusser clericus an coram Iudice laico conueniri possit. nu. 28.	Index laicus quando seculare brachium dare teneatur. nu. 31.
Fratres, & sorores tertij ordinis an sint de foro Ecclesia. nu. 29.	Index, conscientia repugnante, an sententiam exequi debeat. nu. 32.
Tertiarij an dicantur religiosi. n. 30.	

TERTIA PARS.

- V**ERENDVM est modo, an filia monacha cum fratribus succedat, si municipali lege, existentibus masculis, filia femina à successione repellatur: & affirmatiua receptior videtur sententia, si capax sit, & tempore delatæ successione monasterium fuerat ingressa: quia contra personam ecclesiasticam statuentes, nullum statuendi ius habebant: secus si ante ingressum hæreditas iam delata fuisset, vt communi voto probauere Salic. d. Auth. Cassa. Alex. conf. 210. & 211. in 2. Felin. sæpe dicto c. Ecclesia. S. M. q. 16. Dec. nu. 67. Rui. 204. li. 1. Rol. 57. in 2. Tiraquell. multa congerens trac. De iure primog. Q. 43. nu. 2. Quod probat etiã Alci. d. Auth. Cassa. ver. Eorumq. personas, dummodo, antequam se cœnobio didicauerit, aliqui extarent masculi: quod si legis verba in eum casum concipiuntur, quo adhuc religionem non sit ingressa, puta ingrediens monasterium sit succedendi iure priuatus, non valere crediderim, quicquid dixerit Bar. in l. fi. C. de pa&. cuius sententia communi calculo rejicitur, & tunc Ecclesie libertatem lædi.
- S**ed quid, si lex dicat, quod fratri ab intestato decedenti succedant fratres laici? Respondeo, respectu fratris clerici minime valere, quin ipse ad portionem, quæ sibi communi iure compete-
bat, admittatur: licet secus in ijs portionibus, quæ ad feminas pertinuissent, si exclusæ non essent: quia illæ municipalis legis beneficio ad laicos tantum spectabunt: potuit enim lex id priuilegium laicis tantum concedere, & non clericis, à quibus nihil aufert. Et ita ijs, & similibus argumentis respondit Corn. conf. 61. nu. 4. in 1. subdens, à laicis statui posse, vt eorum statuta clericis non prosint, allegando Bal. in l. de quibus. col. 8. ff. de leg. Thom. Doccius d. conf. 6. nu. 4.
- N**ec mirum, quia eiusmodi statuta ob agnationem conseruandam sunt: quæ quidem à laicis, & non clericis in longum æuum protrahitur: quæ ratio agnationis conseruandæ, etiam si expres-
sa non

D

sa non

sa non sit, pro expressa habetur, Curt. Iun. conf. 9. Rui. 25. in 3. Ceph. 347. nu. 39. in 3. Brun. tra&. Quòd stantibus masc. Artic. 3. nu. 12. de communi fidem faciens.

- 7 Et eadem ratione dubitatum est, an statuto fœminas excludente, existentibus masculis, prout in Vrbinensi Ditione, & plerisq; ciuitatibus Italiz, si vnus, vel plures masculi clerici in sacris, vel Presbyteri supersint, an à successione fœminas excludant; Matthesil. sing. 111. post Ancha. negatiuâ amplectitur in statuto Bononiensi, sub prætectû, quòd clerici laicorum statutis frui nò possint, etiam sibi fauorabilibus. Idemq. probare videtur Barbat. c. Dilecti. de constit. & alij quàm plures, iudicio meo, sat leuibus fundamentis. Vrgentior videtur ratio, de qua in priore q. à me deducta: quòd finalis statuti causa est, quia familiæ à masculis, & descendentes conseruantur: quæ in Presbyteris, qui filios non habent, nec habere legitimos, & naturales possunt, propagari non decet.

Sed in diuersam sententiam frequentius itum est: pro qua scripsit Lap. alleg. 100. & 101. & post eum Quintil. Mandos. in addit. Abb. c. Ecclesiæ. De constit. & d. c. Quòd clericis. Alex. ad Bar. l. 1. §. Quòd si habebat. ff. de bon. poss. contratab. & conf. 41. li. 7. ac pleriq. quos pleno folio adducunt: & probant Io. Leci-rier. trac. de primog. c. 24. & Tiraquell. eo tra&. Q. 44. ea potissimum ratione, quia statutum est generale, clericos non grauat, nihil eis præcipit: sed succedendi viam aperit.

- 9 Videmus enim, eos etiam ea frui consuetudine, quæ retrahendi rem à consanguineo, vel vicino venditam, facultatem concedit, c. constitutus. De in integr. restit. vbi Anch. & Abb. & alij, quos probat, & congerit Tiraquell. de retrac. lignag. vers. Sed consequenter. nu. 33. quia clerici, quàmuis laicorum legibus non ligentur: earum tamen beneficio in sibi fauorabilibus vti possunt, Bar. trac. Represal. Q. 5. princ. & post antiquiores Alci. epistola Inter claras. ver. Extorres. C. de Sac. sanct. Eccles. Idemq. dicendum videtur in statuto, quò agnati cognatis præferantur, vt clericus ad excludendum admittatur, si credimus Imo. in d. c. Quòd clericis. Alex. conf. 44. li. 5. & Dec. conf. 13. Illud tamen diffiteri non possum, quòd, si statuentes casus hos, & similes præcogitassent; filias fœminas à successione propter masculos clericos, qui vt plurimum diuitijs, & Ecclesiarum redditibus abundant, à iuris orbita deuiantes: vero similiter non exclusissent, vulg. Glos. in l. tale pactum. §. si. ff. de pact.

11 Quid

- 11 Quid autem, si statutum consanguineos ad compromittendum, nulla clericorum mentione facta, compellat, an clericus eos ad compromittendum prouocare possit. Et ex ijs, que supra dicta sunt, & præsertim ex congestis à Tiraquell. & notat. in c. constitutus. De in integr. restit. affirmatiuè concludendum videretur: sed contraria receptior est sententia; quia, licet eiusmodi statutum clericis sit fauorabile; laicis maximum damnum adfert propter appellationem, quæ ad iudices ecclesiasticos deuolueret: essetq; modus hic, quò à iudicibus laicis, etiam in causis profanis, laicorum forus ad ecclesiasticum declinaretur: & tamen regulate est, vt ille non debeat prodesse statutum, cui nocere non potest: aliàs daretur claudicatio, Iac. de Arc. l. cunctos popul. C. de sum. Trinit. Ant. à But. Imo. c. si. de vi. & honest. cler. & in terminis sic concludit Io. Bapt. Perus. gener. Bart. trac. de arbitr. li. 2. c. 19. nu. 6. etiam quòd de proprio, & non Ecclesie interesse tradaretur.

Sed quid, si vnus ex cognatis, vel secundo genitus, de cuius hereditate agitur, sit clericus; an id statutum, tanquàm de clericorum bonis disponens, seruandum sit? Io. An. in reg. sine culpa. De reg. iu. in 6. & post eum Abb. Dec. nu. 66. d. c. Ecclesiæ S. M. affirmatiuè concludunt, in secundo genito, qui statuti conditi tempore non erat clericus; vt clericatus sibi nò profit, prout in filia fœmina, quæ post delatam hereditatem monacha effecta est, de qua supra in priore q. huius 3. partis.

Idemq. fatentur Bellem. nu. 19. vers. Secundo præmittere potes. & Io. ab Imola nu. 4. d. c. Quòd clericis. quando statutum iniecit vinculum (vt eorum verbis vtar) ante clericatum: nec ab hac sententia tandem recessit Tiraquell. d. trac. De iu. primog. Q. 45. quando post statutum secundo genitus clericus effectus est, & sacris initiatus.

- 12 Quid autem in Ecclesiæ, & clericorum colonis, eorumq. bonorum conductoribus an respectu fructuum in ipsorum bonis recollectorum, & à solo separatorum modo aliquo grauari possint? Affirmatiua præualet sententia: quia clericorum priuilegium est personale, non reale ex Glos. in c. Tua. de ijs, quæ sunt à maiori par. cap. & in c. non minus. vbi Card. & Ancha. de immun. Eccles. Bal. Auth. Sed & periculum. C. sine cen. vel rel. & conf. 31. li. 1. Frider. Senens. 111. Ancha. c. quanquàm. de const. in 6. Sali. l. vniuersi. C. de ve&. & commiss. respondendo contrarijs. Brun. trac. Quòd stantibus masculis. Q. 22. nu. 109. Barb. conf.

D 2

28. li.

28. li. 4. Parpal. l. placet. nu. 73. C. de Sacri. Sancti. Eccles. Rip. resp. 2. c. 22. Natt. conf. 409. Burs. 25. nu. 3. Sum. Tabien. ver. Excommunicatio. casu 19. nu. 8. Jacob. de Bello visu repet. c. Romana. §. contrahentes. nu. 106. cum seqq. de fo. compet. Menoch. approbans. conf. Frider. à Sen. conf. 136. nu. 24. & 25. Ant. Scappus li. 1. De reb. Eccles. c. 13. nu. 15.
- 13 Et eadem ratione dicendum videretur, clericorum personas, & boues ijs oneribus grauari posse, ad quæ clerici, & Ecclesiæ tenentur, puta ad pontium, & viarum instructionem: quod expressè certissimum est: sed magis dubium videtur in alijs oneribus: & si id munus pro utilitate publica indictum sit, & adeo leue, quod clericorum, vel Ecclesiæ bonorum culturam nihil, vel leuiter impediatur, idem videtur: quia, vt sæpe dictum est, clericorum priuilegium eorum personas non egreditur.
- 14 Sicut si boues, aliaq. animalia clericorum damnum dare reperiantur: quia pro damni emendatione retineri, & accusari possunt, prout laicorum, Luc. à Pen. in l. iubemus nullam. C. de nau. non excus. li. 10. cum simil. quæ congerit Excell. Iurec. Camill. Borellus in addit. ad Pet. Belluceam in Spec. Princ. tit. De occup. tempor. & ita etiam Placentiæ cum colonis Sancti Sixti seruatum scio. Quod & certius est, quando ad affectum, vt aiunt, locati sunt, de quo etiam inferius dicitur.
- 15 Idemq. est, si dictum fiat, quod publicam utilitatem respiciat, puta propter aeris salubritatem, quæ etiam clericis prodest, & sine qua aquæ bonæ esse non possunt, teste Cardano li. 1. De tuenda sanitate. c. 17. De aere. ex ijs, quæ docet Card. d. c. perpendimus. col. 13. Frider. Sen. conf. 3. & 85. vt in edicto à Gubernatore Mediolani, De non seminando orizzam. Aduersus Archiepiscopum respondit Hieron. Gabriel. conf. 37. li. 2.
- 16 Quod etiam fauet edicto, quod lina propè ciuitatem, & Oppidum illum non madescant, nempe vt etiam Ecclesiæ, & clericorum colonos, & lina comprehendat.
- 17 Quid autem in ementibus frumentum à clericis, & à territorio extrahentibus, an vectigal pendere teneantur: & eadem ratione, nempe quod priuilegium est personale, & quod post venditionem dominium in emptores translatum est, affirmatiuè respondendum videtur ex ijs, quæ docet Bal. in l. licitatio. §. si. ff. de public. & vectig. Imol. Clem. si. de cens. Brun. supra, q. 22. nu. 100. Io. ab Amic. conf. 18. in fi. Quinimo, si clerici negotiationis gratia aliò exportari facerent, pariter vectigal soluere tenerentur

- tur ex ijs, quæ dixi supra, & l. vniuersi. C. de vectig. Parp. d. l. placet. nu. 3. & post eum Alci. ver. Canonicam. C. de Sacri. Sancti. Eccles. Natt. conf. 139. Rol. 61. li. 4. Boer. decis. 213. in fi. Ant. Scap. li. 1. De pers. & reb. Eccles. c. 19. nu. 15. & 16. Quod sapius aduersus etiam laicos immunitatem ex Duca-
- 20 li priuilegio prætendentes seruatum scio.
- 21 Contrarium tamen respondisse videtur Menoch. d. conf. 136. sed loquitur in ementibus à clericis, non in ementibus, & extrahentibus: ibi enim clerici vendiderant pistoriibus, & actus erat connexus: secus in actibus separatis, vt in extractione: allegat Burs. conf. 15. & 42.
- Item in specie sua fuerat prohibitum, ne quis emeret frumentum à clericis: quo casu non valuit prohibitio, vt aliàs dixi. Quod si prohibitio esset simplex, & generalis, nulla clericorum mentionem faciens; non obstantibus ingeniosè scriptis à Menoch. ego etiam, atq; etiam subsisterem.
- 22 Sed quid in emphyteuta Ecclesiæ, an ad soluendas collectas à laicis cogi possit? Bar. in l. priuatæ. ex eo tex. C. de excus. mun. li. 10. negatiuam amplectitur: sed lex illa in prædijs imperialibus procedit: quæ, vt ibi dicitur, cum ceteris æstimari non conuenit, Ias. l. 1. nu. 31. C. de iu. emphyt. qui refert Bar. & And. Iser. sibiipsis contrarios: nec quorsum tendat, discerni potest.
- Contrarium Bal. d. l. 1. nu. 4. sed loquitur simpliciter in emphyteuta, & non præcise etiam in emphyteuta Ecclesiæ. Sic etiam Alex. conf. 4. in fi. li. 5. Et præsens, 35. li. 4. & clarius ad Bar. l. 1. C. de anno. & trib. li. 10. Iser. d. c. 1. vers. prælati. tit. quæ sint reg. ver. Plaustrorum. col. 2. Luc. à Pen. l. 1. col. 2. vers. Vnde si res. C. de impon. luc. descrip. li. 10. Marin. Caraman. in constit. reg. Regis Caroli, vers. Item statuimus. Ita tamen quod ea summa deducatur, quæ singulis annis pro rebus emphyteuticis soluitur. Et cum hac distinct. vt quando pro pensione quid modicum soluitur, etiam Emphyteuta Ecclesiarum grauari possint. Pleno cornu transit Brun. d. trac. Quod stantibus maf. Q. 22. nu. 110. Soci. conf. 119. li. 1. Sylvanus conf. 9. arguit hinc inde, ibiq. multa congerit: sed in specie sua canon erat commensurabilis fructibus, extabatq. consuetudo contraria. Sed conf. 57. distinctionem, de qua supra, libenter amplexus est: pro qua respondere Ancha. conf. 433. Barbat. 84. li. 3. Dec. 48. Purp. 332. Rol. 66. nu. 34. li. 2. Natta conf.

114. Menoch. de arbit. casu 180. nu. 8. dicentes, ex hoc ecclesiasticam libertatem minimè lèdi: & pro qua aduersus Abbatiam Sancti Laurentij in Campo in fauorem Castellii Leonis pluries scripsi.

- 23 An autem clericorum familia, si laica sit, clericalis fori beneficio fruatur, Glof. in c. clericum 1. 11. Q. 1. & in c. eos. 32. distinct. affirmatiuam sententiam amplectitur, vt in c. Ecclesiarum. 12. q. 2. quas sequitur Barbat. in addit. ad Abb. in c. 2. de fo. compet. Marian. c. 1. eo tit. Maran. in speculo, par. 4. distinct. 11. nu. 4. Summa Clauas. ver. Clericus. §. 14.

Sed in diuersam sententiam crebrius itum est quoad conductores, & famulos, qui pretio seruiunt, vel eos, qui Ecclesie oblati non sunt, Archi. d. c. clericum. Abb. d. c. 2. Frider. sæpe alleg. conf. 111. col. pen. Aufrer. de potest. secul. nu. 36. reg. 2. dicens esse speciale in familia Episcopi, vt fori ecclesiastici priuilegio potiatur. Et sic seruari aiunt Ant. à But. Feli. d. c. 2. post Archi. d. c. clericum. & d. c. Ecclesiarum. vbi etiam Arch. Clar. §. fi. q. 35. vers. Quartò no. quòd familiaris. & in grauiore specie Gram. conf. ciui. 102. Capic. decis. 12. Concil. Trident. 23. sessione, c. 6. & ita aduersus Urbanum Vigerium Episcopum Senogallienf. maximè repugnantem, dum essem Auditor, & Locutens Reuerendissimi, & Illustrissimi Card. Urbini, obtinui, & postea Placentie, dum ibi Gubernatoris munus gerebam. Vbi Baroncellus ciuitatis famulum executoris Episcopi, qui Cardinalis Neapolis nuncupabatur, cum vetito archibusio breuioris mensuræ carce. ibus mancipauerat: petebatur remissio tanquam esset de Episcopi familia: quam ego denegauì ea ratione, quòd non esset de familia eius, sed Baroncelli, qui Episcopo seruebat: quandoquidem quis de familia dicitur, qui naturali coniunctione, vel ciuili iure subijcitur, l. pronuntiatio, §. familiæ. vbi glof. in ver. aut natura. ff. de ver. sign. quæ ponit exemplum in familia Episcopi, vel Prælati: quod casui nostro simile non videtur, cum non esset conductus ad Episcopum, sed ab eius Baroncello: inò nec ab Episcopo cognitus. Ad idem allegabam tex. in d. l. 1. vers. Seruientium, idest seruorum. Dicitur ibi glof. & licet etiam liberi, qui seruiunt, comprehendantur, & de familia publicanorum dici possint: tamen dicuntur de familia in eo ministerio tantum d. Glof. in ver. Seruientiū. vbi probatur, quòd famulus, qui extra illud ministeriū deliquit, de publicanorū familia dici non debet. Sic in specie nostra, cū famulus eēt

- 24
- 25

mini-

ministerium, ad quod conductus fuerat, deliquerit; nedum de familia Episcopi non dicitur, sed nec Baroncelli, ferendo arma uentita, quæ etiam Baroncellus generalis aduersus generalia proclamata Serenissimi Ducis Placentie portare non audebat: & ita Reuerendissimo, & Illustrissimo Card. minime reciamanti seruatum fuit.

Intelligo tamen, quod de familia Episcopi dictum fuit, in ijs, qui personæ Episcopi, vel Ecclesie seruiunt; non autem in ijs familiaribus, & in eo seruitio, quod nihil spiritualitatis habeat: sicut in colonis, rusticis, & custodibus bestiarum clericorum: qui ciuili foro subijciuntur, c. accusatores. vbi Bellem. nu. 5. 3. q. 5. Aret. & etiam Gramm. supra.

- 26 Nuper in ciuitate Lucæ, vbi Præturâ gerebat Camillus filius meus, quæstionis fuit, an ab ipso Præture, ac Excellentissimo, & Illustrissimo Magistratu ecclesiastica libertas lesa diceretur, quia Scribam Episcopalis curiæ laicum falsi condemnauerunt: quòd falsam de clericatu cuiusdam fidem fecerat: & ex prædictis negatiuè respondendum videtur, prout etiam Prætori visum fuit: nempè quia Notarius est laicus, non commensalis Episcopi, eius personæ, vel Ecclesie non seruebat, & id, in quo deliquerat, etiã ab alio notario fieri poterat, & ita, vt audio, in consilio, seu congregatione Reuerendissimorum Cardinalium decretum fuit.

- 27 An autem concubina clerici de ipsius familia dicatur, ita vt à Iudice laico puniri non possit: pleriq. eam de familia crediderunt, l. 1. §. familiæ. ff. de public. & consequenter tanquam de foro ecclesiastico contra eam inquiri non posse: quod & probasse videtur Steph. Aufrer. post multos, quos allegat, de potest. seculari. reg. 2. nu. 34.

Sed contrarium probant Ancha. conf. 176. Dec. Claud. Aqnen. & Cagn. in l. cum quædam puel. ff. de iurisd. omn. iud. Boer. decis. 72. Zas. li. 2. respon. singul. c. 17. quia tex. in d. §. familiæ. de familia licita, non etiam de infami intelligendum est: nec de foro Ecclesie dici debet ea, quam Canones persequuntur, & puniunt: & hæc verior est sententia, quam ipse lubentissimè sequor, si tamen sit concubina notoria clerici, vel presbyteri iuxta distinct. Ancha. supra: quod tandem etiam Aufrer. de potest. secul. reg. 2. nu. 34. licet multos in contrarium adducat, fateri videtur.

- 28 Quid in fideiussore clerici, an coram Iudice laico conueniri possit? & videretur negatiuè respondendum, quia exceptiones, quæ

prin-

principali competunt, etiam fideiussoribus competere solent, s. fi. Institut. de excep. Dec. conf. 21.

Sed in diuersam sententiam veritas, quando non sumus in exceptionibus realibus, vel mixtis: sed in merè personalibus, l. exceptiones. 2. vbi Castren. ff. de fideiuf. Glof. in l. exceptiones. C. eo. & Idem in fideiussore pro filiof. vel minore, Glof. Porc. Iaf. d. s. fi. & in specie proposita Vrsil. ad decis. Neapol. 206. Possit tamen clericus principalis, vti defensor necessarius, comparere, & allegare exceptiones, etiam competentes ex persona sua, vt ex Aret. Institut. de excep. circa fi. & Rocca Placentinus in praxi iudiciaria, li. 3. tit. de excep. quæ reo competit, an etiam fideiussori competat.

29 Quæstionis etiam pluries fuit, an fratres, & sorores, vt aiunt, tertij ordinis sint è foro Ecclesiæ; itaut non lædatur Ecclesiæ libertas, siquando Iudices laici eos in iudicium trahant, vel ad testimonium perhibendum, vel quia in profanis à laicis conueniantur: & pleriq. asseruerunt, priuilegijs monachalibus vim fieri, tanquam talis viuendi modus à Nic. 4. approbatus fuerit, vt refert Io. ab Imol. in Clem. 1. de relig. dom. nu. 9. Vnde quotidie ipsorum fautores aduersus laicos Iudices insurgunt, & protestantur.

Sed contrarium verius, & æquius est: quia eiusmodi personæ non sunt ecclesiasticæ, vel religiosæ, itaut Ecclesiæ immunitate frui possint, d. Clem. 1. Bal. l. placet. C. de Sa. san. Eccles. nec profitentur tria vota religioni substantialia, Archi. c. vnico. de vot. li. 6. Ange. conf. 218. Fatetur. Cor. conf. 205. licet contrarium responderit: quia tunc vigeat allegata Bulla Bonif. Vital. d. Clem. nu. 43. cum seqq. & prædictos non esse religiosos, & laicorum statutis ligari, respondit Paris. conf. 40. nu. 13. li. 3. & nouissimè Mysinger. conf. centesimo. nu. 14. cum seqq.

30 Contrarium respondisse videtur post antiquiores Io. Bolognet. conf. 22. sed in ea specie præcedebat Tertiariorum votum perpetuæ castitatis, & obedientiæ in manibus superiorum: viuebant in paupertate, paucis bonis pro victu retentis, & certum viuendi modum seruabant: longè distant ab eo, quo Tertiarj nostri seculi vtuntur.

Nec quicquam repugnat concessio Nic. 4. quia illi, & similibus, si quæ sunt, à Pio 4. & Greg. 13. derogatum fuit. Ita vt siue in terminis iuris communis, seu Pontificij versemur, hæc sententia verior,

verior, & crebrior videatur, & sic pluries seruari, & seruari vidi.

31 vltimo loco ea quæstio omittenda non videtur, an Iudex secularis ecclesiasticam libertatem impediatur, ita vt excommunicari possit, si ab ecclesiastico Iudice requisitus ad exequendum, vel sibi dandum familiam (quod seculare brachium vocant) vt eius sententiam exequatur, parere recuset: quia sibi de processu nulla fiat fides: & excusandus videtur, c. perniciosam. vbi Innoc. But. Abb. Alci. nu. 24. in 7. not. de offi. ord. c. Non inuenitur. 23. Q. 4. si eam iniustam nouerit, non aliter, vel iuris ordine non seruato latam, Felli. c. cum sit. nu. 8. de foro compet. Afflic. decis. 220. nu. 9. Natt. conf. 529. Beret. conf. 4. nu. 7. etiam si brachium aduersus clericum petatur, vt in specie respondit Oldrad. conf. 89. quia, eius conscientia repugnante, alterius sententiam exequi minime debet, Aufrer. de potest. Eccles. nu. 20. sed potius rescribere: & si de causa sibi non liqueat, aliquam causæ cognitionem degustare, & inde ad executionem deuenire, Anchar. conf. 342. Rol. 37. li. 1. nu. 7. Beret. supra. nu. 15. Quod si Iudex ecclesiasticus ministros tantum petat, vt ipsemet exequi possit: tunc Iudex laicus, cui de iniustitia aliter non constat, ministros tradere non recusabit, vt ex ijs, quæ scribunt Alci. Beret. & alij supra, deprenditur. Sicut etiam exequi non detreabit in causa hæreseos, quæ est merè Iudicis ecclesiastici; & cui ab ipso Iudice executio demandatur, vt scribunt Bondi Saluus de hæret. Q. 19. nu. 6. Bos. de foro compet. nu. 161. & tit. de denunc. nu. 11. & Sot. de iust. & iu. li. 5. q. 4. art. 2. Quod & ipse pluries seruauit Romæ, dum criminalium Locutenentis munus gerebam, sanctæ Inquisitionis officio sic, & eo, quo solet modo, mandante.

In ijs tamen omnibus, quæ in hoc libello continentur; contestatum volo, me non aliud sensisse, quam quod sacri canones, concilia, & sacrosancta mater Ecclesia credit, & tenet: cuius correctioni, & iudicio post tot opinionum symplegadas, in quibus errare facile est; me, & omnia scripta mea humiliter subijcio. Ad laudem Dei Opt. Max. & c.

FINIS.

E

Ios. Ferrerius, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Colossen. & Coadiutor Vrbinàs.

Octauiani Vulpelli Iuriconsulti à Sancto Angelo in Vado Tractatum, De Libertate ecclesiastica, videndum à reuisoribus, à nobis deputatis, curauimus: qui, cum nihil in eo alienum à fide, sed cuncta bonis moribus consentanea inuenerint; vt formis excudatur, licentiam concessimus. Datum Vrbinì ex Palatio Archiepiscopali die 23. Iunij. 1594.

Ludouicus Agnellinus Cancellarius.

I. N. D. E. X.

R E R V M, Q V A E I N H O C L I B E L L O
CONTINENTVR.

- A**CTOR laicus, ad iudiciũ seculare clericum trahēs, cadit à iure suo. Prima parte. num. 20. folio 5.
- Animalia clericorum damnum dare re-
perta an capere liceat. Tert. par.
nu. 15. fol. 28.
- Bona ad titulum patrimonij si clericis
concedantur, an vestigalibus grau-
ari possint. Sec. par. nu. 4. fol. 11.
- Clerici, etiam ex Episcopi consensu, lai-
corum foro se subijcere non possunt.
Prima par. nu. 15. fol. 4.
- Clerici ad vnã causam tantũ Princi-
pis secularis delegati fieri possunt.
Prima par. nu. 17. fol. 5.
- Clerici quomodo à consilijs Principum,
fiant. Prima par. nu. 18. fol. 5.
- Clericus, Indicis secularis forum non de-
clinans, quomodo puniatur. Prima
part. nu. 19. fol. 5.
- Clericos ad resignanda beneficia compellentes,
ecclesiasticam liber. offendunt.
Prima par. nu. 25. fol. 6.
- Clerici pro extraneis non habentur: quia
sunt ciues, & membra Reip. Secun-
da par. nu. 14. fol. 14.
- Clericorum frumenta an sub generali
pretij moderatione contineantur. Sec.
par. nu. 21. fol. 16.
- Clerici, frumenta carius vendentes, pec-
cant. Sec. par. nu. 20. fol. 16.
- Clerici ad charitatis opera magis tenen-
tur, quã alij. Sec. par. nu. 23. fol. 17.
- Clericorum bona sunt pauperum. Sec.
par. nu. 24. fol. 17.
- Clerici an teneantur ad ea, quæ ob pub-
vtilis. statuta sunt. Sec. par. nu. 25.
fol. 17.
- Clerici an teneantur statutum, Ne alius
ades tollantur, quod à Via sternantur,
quod Pontes reficiantur. Sec. par.
nu. 26. cum seqq. fol. 17.
- Clerici an teneantur ad murorum instru-
ctionem. Sec. par. nu. 29. fol. 18.
- Clerici quando ad murorum custodias te-
neantur. Sec. par. nu. 30. fol. 18.
- Clerici coram ordinarijs eorum frumen-
ta describi facere debent. Sec. par.
nu. 31. fol. 18.
- Clericorum privilegia personis adherent.
Sec. par. nu. 33. fol. 19.
- Clerici an teneantur statuto, quod nemo
vadat noctu absq; lumine. Sec. par.
nu. 36. fol. 19.
- Clericus, repertus cum armis, an à satel-
litibus laicis capi possit. Sec. par. nu.
37. fol. 19.
- Clericus, in flagranti crimine repertus, an
ab executore laico capi possit: vt Epi-
scopo exhibeat. Sec. par. nu. 38.
fol. 20.
- Clericus quid si absq; habitu, & tonsura
reperiatur. Sec. par. nu. 39. fol. 20.
- Clericus, de assassinio notatus, an à laico
capi, & damnari possit. Sec. par.
nu. 40. fol. 20.
- Clericus, corã Iudice laico causam agens,
quando laicorum statutis alligetur.
Sec. par. nu. 42. fol. 21.
- Clericus, contrahendo cum laicis, an eo-
rum consuetudines seruare teneatur.
Sec. par. nu. 43. fol. 21.
- ††
Cle-

I N D E X .

Clericus in deciforijis laicorum legibus non subijcit. Sec. par. nu. 44. fol. 21.
 Clericus statutoria præfcriptione non ligatur. Sec. par. nu. 45. fol. 22.
 Clericus ad quas collectas teneatur. Sec. par. nu. 46. fol. 22.
 Clericus an teneatur hospites recipere. Sec. par. nu. 47. fol. 22.
 Clerici an subeant onera, qua ob hostium incurfus imponuntur. Sec. par. nu. 48. fol. 22.
 Clerici an ad datum vino impostum teneantur. Sec. par. nu. 50. fol. 23.
 Clerici an datio carnis, & salis subijciantur. Sec. par. nu. 51. fol. 23.
 Clerici an frui possint statutis sibi fauorabilibus. Tert. par. nu. 8. 9. & 10. fol. 26.
 Clerici vtuntur statuto, dante facultatem vicino retrahendi rem venditam. Tert. par. nu. 9. fol. 26.
 Clerici comprehenduntur statuto, quo agnati cognatis præferuntur. Tert. par. nu. 10. fol. 26.
 Clericus an laicos ad compromissum prouocare possint. Tert. par. nu. 11. fol. 27.
 Clericus secundogenitus an à primogen. iuxta stat. excludatur. Tert. par. nu. 11. fol. 27.
 Clericorum coloni an in fructibus grauari possint. Tert. par. nu. 12. fol. 27.
 Clericorum coloni, & animalia an à laicis vexari possint. Tert. par. nu. 13. fol. 28.
 Clericorum animalia, vbi publica suadet utilitas, an grauentur. Tert. par. nu. 14. fol. 28.
 Clerici seruare tenentur laicorū edictum ob aeris salubritatem. Tert. par. nu. 16. fol. 28.
 Clerici, negotiationis gratia frumentum extrahentes, an vectigali subijciantur. Tert. par. nu. 19. fol. 28.
 Concubina clerici an de eius familia dicatur, & sic de foro Ecclesia. Tert. par. nu. 27. fol. 31.
 Confugientes ad Ecclesiā qui extrahunt, quando ecclesiasticam libertatem laudant. Pr. par. nu. 26. fol. 31.
 Constitutio Ducalis super matrimonio clandestino an valeat. Pr. par. nu. 24. fol. 6.
 Constitutiones Ficensi grauant clericos pro bonis sibi donatis, vt collectis sint obnoxia. Sec. par. nu. 5. fol. 12.
 Constitutio, quod bona stabilia sine Principis licentia non donentur, an valeat in clericorum præiudicium. Sec. par. nu. 8. fol. 13.
 Constitutio, quod Mulieres nuptæ abiq; Ducali diplomate non obligentur, an Ecclesia, & clericis præiudicet. Sec. par. nu. 9. fol. 13.
 Constitutio, qua alienationem prohibet in non subditos, an clericos comprehendat. Sec. par. nu. 12. fol. 14.
 Constitutionis verba quod in rem, vel in personam sint, an referat. Sec. par. nu. 15. fol. 15.
 Constitutio Principis, quod frumentum extra territorium non exportetur sine licentia, an clericorum frumenta contineat. Sec. par. nu. 17. fol. 15.
 Consuetudines laudabiles in quocunq; foro seruandæ. Sec. par. nu. 32. fol. 18.
 Decimas, vel eleemosynas dari vetans, Ecclesia libert. offendit. Pr. par. nu. 5. fol. 2.
 Dignitatis clericorum habenda ratio. Pr. par.

I N D E X .

Pr. par. nu. 21. fol. 5.
 Ecclesia libertas quemodo ledatur. Pr. par. nu. 4. fol. 2.
 Ecclesia, facinorosos recipiens, animmunitatis priuilegium perdat. Pr. par. nu. 29. fol. 7.
 Ecclesiastica libertas an ledatur, si laicorum statuto bona pro collectis obligentur. Sec. par. nu. 1. fol. 10.
 Edictum, quod lina propè ciuitatem non maderiant, etiam à clericis seruandū. Ter. par. nu. 17. fol. 28.
 Edictum, quo prohibentur laici armatorum congregationes in Ecclesijs facere, an valeat. Pr. par. nu. 23. fol. 6.
 Ementes à clericis frumentū an ad vectigal teneantur. Tert. par. nu. 18. 19. fol. 28. & nu. 21. fol. 29.
 Ementes à laicis à gabellis immunibus antenantur. Tert. par. nu. 20. fol. 29.
 Emphyteuta Ecclesia an collectis sit obnoxius. Tert. par. nu. 22. fol. 29.
 Familia clericorū an laicorū foro subijciatur. Tert. par. nu. 23. fol. 30.
 Familia Episcopi quando à laicorum foro exempta sit. Tert. par. nu. 24. fol. 30.
 Familia appellatione qui remant. Tert. par. nu. 25. fol. 30.
 Familia appellatione an veniat scriba Episcopi eius laicus. Tert. par. nu. 26. fol. 31.
 Fideiussor clericus an fori priuilegio fruatur. Tert. par. nu. 28. fol. 31.
 Federicus Imp. præcepit, eccles. libert. seruari. Pr. par. nu. 1. fol. 2.
 Fratres, & sorores tertij ordinis an sint à foro Ecclesia. Tert. par. nu. 29. fol. 32.
 Funerum impensas olim faciebat Ecclesia Constantinopolis. Pr. par. nu. 10. fol. 3.
 Homicidium ex proposito perpetrans an in Ecclesia sit tuus. Pr. par. nu. 27. fol. 6.
 Immunitates an, si de publica vtilit. agatur, seruentur. Sec. par. nu. 20. fol. 16.
 Imperatoria leges an in foro canonico attendi debeant. Sec. par. nu. 35. fol. 19.
 Iudex laicus quando seculare brachium Episcopo dare teneatur. Tert. par. nu. 31. fol. 33.
 Iudex, conscientia repugnante, an sententiam alterius exequi debeat. Tert. par. nu. 32. fol. 33.
 Laici, clericos ad seculare iudicium trahentes, an eccles. libert. laudant. Pr. par. nu. 14. fol. 4.
 Laicus, qui ex Ecclesia extrahi non potest, an armis vetitis spoliari possit. Pr. par. nu. 30. fol. 7.
 Laicus, si post delictum fiat clericus, an a Iudice laico puniatur. Sec. par. nu. 41. fol. 20.
 Laici aduersus clericorum personam nullum statuendi Ius habent. Tert. par. nu. 2. fol. 25.
 Laici an statuere possint, vt eorum leges clericis non præfint. Tert. par. nu. 5. fol. 25.
 Lex ad instructionem. C. de Sa. san. Eccles. in quibus correctā fuerit. Sec. par. nu. 49. fol. 23.
 Monacha filia an ligetur statuto, Quod stantibus masc. Tert. par. nu. 1. fol. 25.
 Monasterium, si filia statuti tempore non sit ingressa, an sibi obesse possit. Tert. par.

I N D E X.

<i>Papa an mandare possit, ut clerici coram laico conueniantur.</i> Pr. par. nu. 16. fol. 4. <i>Pœna ecclesiasticam libert. ledentis.</i> Pr. par. nu. 2. fol. 2. <i>Principes, qui apostolicas litteras absq; eorum licentia presentari vetant, an libert. eccles. ledant.</i> Pr. par. nu. 22. fol. 5. <i>Principes an alienandi libertatem in clericorum præiudicium coercere possint.</i> Sec. par. nu. 13. fol. 14. <i>Statutum, quod occidens clericum pecuniariter puniatur, est contra libert. eccles.</i> Pr. par. nu. 6. fol. 3. <i>Statutum, prohibens laicis cum clericis contrahere, est contra libert. eccles.</i> Pr. par. nu. 7. fol. 3. <i>Statutum, quo funeribus pompa immittatur, an valeat.</i> Pr. par. nu. 8. fol. 3. <i>Statutum, quod in Missis nouellis extra modum non donetur, an sit contra lib. Eccles.</i> Pr. par. nu. 9. fol. 3. <i>Statutum, quod Ecclesia nunquam præscribat, an valeat.</i> Sec. par. nu. 2. fol. 11. <i>Statutum, tribuens executionem instrumentis laicorum tantum, an ledat eccles. libert.</i> Sec. par. nu. 3. fol. 11.	<i>Statutum, quod prohibet alienationes in Ecclesias, an contra liber. eccles. dicatur.</i> Sec. par. nu. 6. fol. 12. <i>Quid si in non subditos.</i> Sec. par. nu. 6. & 7. fol. 12. <i>Statutum, vbi de pub. vtilitate non agitur, sed priuatorum tantum, an clericos comprehendat.</i> Sec. par. nu. 16. fol. 15. <i>Statuto, quod fratri ab intestato decedenti succedant laici, an clericus excludatur.</i> Tert. par. nu. 4. fol. 25. <i>Statutum, Quod stantibus masc. ob agnationem conseruandam factum.</i> Tert. par. nu. 6. fol. 25. <i>Statutum, Quod stant. masc. an proficit soli masculino clerico.</i> Tert. par. nu. 7. fol. 26. <i>Statuta, quod facta sint à Principe, vel ciuibus, multum differt.</i> Sec. par. nu. 34. fol. 19. <i>Tertiarij an dicantur religiosi.</i> Tert. par. nu. 27. fol. 32. <i>Testatoris dispositio aduersus bonos mores an seruanda.</i> Pr. par. nu. 13. fol. 4. <i>Testator an mandare possit, eius corpus cum alacritate sepeliri.</i> Sec. par. nu. 15. fol. 3. <i>Thrases populi funeribus gaudent.</i> Pr. par. nu. 11. fol. 3. et nu. 12. fol. 4.

F I N I S.

